

Crna Gora

Agencija za nadzor osiguranja

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO	27.06. 2022. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-72/22-19
VREĆA:	
EPK:	501 XX VII
SKLAČENICA:	PRILOG:

Adresa: Moskovska 17A M/C1
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 513 502
fax: +382 20 513 503
www.ano.me

Broj: 04-404/1-22

Datum: 24.06.2022.

SKUPŠTINA CRNE GORE

Shodno članu 67 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14 od 25.04.2014, 056/14 od 24.12.2014, 070/17 od 27.10.2017, 004/18 od 26.01.2018, 055/18 od 01.08.2018, 066/19 od 06.12.2019, 070/21 od 25.06.2021, 145/21 od 31.12.2021) dostavljamo Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu.

Napominjemo da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju ("Službeni list Crne Gore", br. 146/21 od 31.12.2021), članom 185 propisano da Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori donosi Savjet Agencije, a članom 192 stav 3 istog zakona da isti dostavlja Vladi radi usvajanja.

Kako je do navedenih izmjena Zakona o osiguranju predmetni izvještaj usvajala Skupština Crne Gore, a obaveze dostavljanja i izvještavanja prema Skupštini su i dalje propisane Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, navedeni izvještaj, pored Vlade Crne Gore i Ministarstva finansija, dostavljamo i Skupštini Crne Gore na upoznavanje.

S poštovanjem,

PREDsjedNIK SAVJETA

Uroš Andrijašević

Crna Gora
Agencija za nadzor osiguranja

Adresa: Moskovska 17A M/C1
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 513 502
fax: +382 20 513 503
www.ano.me

Broj: 01- **386/4-22**

Datum: **24. 06. 2022.**

Na osnovu čl. 16 st. 1 tač. 4 i člana 30 Statuta Agencije za nadzor osiguranja („Sl. list Crne Gore“ br. 30/2013), čl. 185 stav 1 tač. 6 i 192 Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06, 19/07 i „Sl. list CG“ br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16 i 146/21), čl. 67 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 70/21 i 145/21), Savjet Agencije za nadzor osiguranja, na 359. sjednici od 24.06.2022. godine, donosi

ODLUKU

o utvrđivanju Izvještaja o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu

Član 1

Ovom odlukom utvrđuje se Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu.

Član 2

Izvještaj iz člana 1 ove odluke prilaže se uz ovu odluku i dostaviće se Vladi Crne Gore na usvajanje.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana će se dostaviti Ministarstvu finansija, radi sprovođenja dalje procedure propisane članom 67 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14 od, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 70/21 i 145/21).

Član 3

Ovom odlukom određuju se **Uroš Andrijašević**, predsjednik Savjeta i **Branko Barjaktarović**, direktor, za predstavnike Agencije za nadzor osiguranja, koji će učestvovati u proceduri razmatranja i usvajanja Izvještaja o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu od strane Vlade Crne Gore.

Član 4

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

PREDsjedNIK SAVJETA
Uroš Andrijašević

Obrazloženje

Članom 185 stav 1 tačka 6 Zakona o osiguranju ("Službeni list RCG", br. 078/06 i 019/07, "Službeni list CG", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16 i 145/21), propisano je da Savjet u okviru svojih nadležnosti donosi godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja a članom 192 stav 3 istog zakona da isti dostavlja Vladi radi usvajanja.

S tim u vezi, stručna služba Agencije je, na osnovu raspoloživih podataka, sačinila predlog godišnjeg Izvještaja o stanju na tržištu osiguranja u 2021.godini i dostavila ga Savjetu radi donošenja.

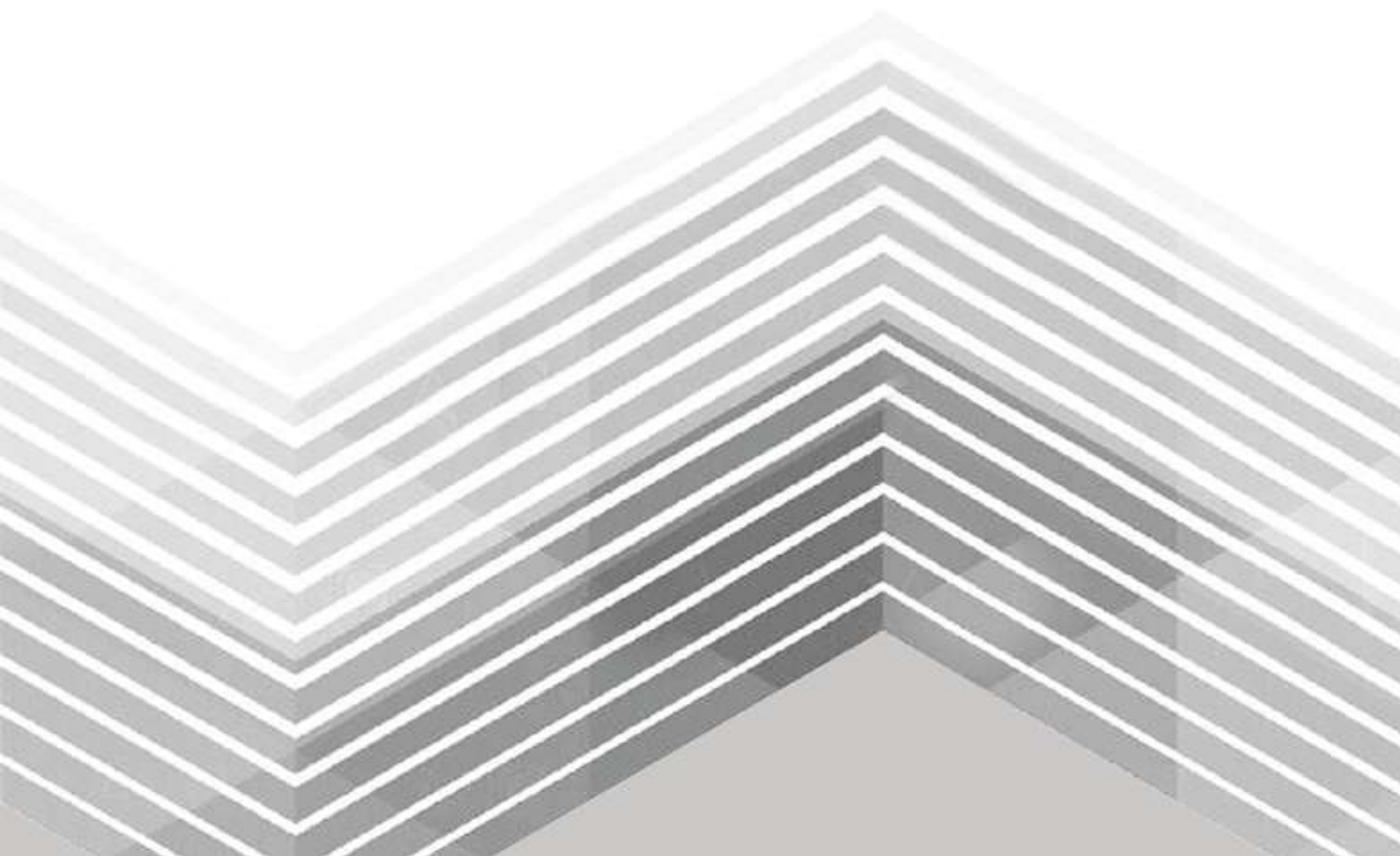
Pored navedenog, Agencija je imala u vidu i da je članom 67 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 70/21 i 145/21), propisano da nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog izvještaja o stanju, te da je dužan da odredi i predstavnike koji će učestvovati u skupštinskoj procedure.

Shodno prethodno navedenom, predloženo je donošenje odluke kao u dispozitivu.

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

IZVJEŠTAJ O STANJU NA TRŽIŠTU OSIGURANJA U CRNOJ GORI ZA 2021. GODINU

SADRŽAJ

1. REZIME.....	6
1.1 Makroekonomski pokazatelji.....	8
2. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA.....	9
2.1 Društva za osiguranje.....	9
2.2 Društva koja se bave poslovima zastupanja u osiguranju, posredovanja u osiguranju i poslovima pružanja drugih usluga u osiguranju	9
2.3 Zastupnici i posrednici u osiguranju.....	11
2.4 Zaposleni u društvima za osiguranje.....	11
3. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA.....	12
3.1 Penetracija osiguranja.....	12
3.2 Gustina osiguranja.....	13
3.3 Struktura premije prema grupama osiguranja: životna i neživotna osiguranja.....	14
3.4 Premija osiguranja po vrstama osiguranja.....	15
3.5 Pokazatelji šteta.....	17
3.6 Koncentracija tržišta osiguranja	20
3.7 Tržišno učešće društava za osiguranje	21
3.8 Obavezna osiguranja u saobraćaju.....	23
3.9 Životna osiguranja.....	24
3.10 Kanali distribucije u osiguranju.....	24
4. STRUKTURA AKTIVE	27
5. STRUKTURA PASIVE.....	29
5.1 Tehničke rezerve.....	29
6. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVI	32
7. POKAZATELJI POSLOVANJA.....	34
7.1 Neto dobit/Gubitak za poslovnu godinu	34
7.2 Adekvatnost kapitala i solventnost i likvidnost	34
7.3 Reosiguranje.....	35
7.4 Neto mjerodavni tehnički rezultat i rentabilnost imovine i kapitala.....	36
8. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE	38
9. ZAKLJUČAK.....	39

POPIS TABELA

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2016. - 2021. godina.....	8
Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2021. godine	9
Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2021. godine imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....	10
Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2021. godine imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju	10
Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2021. godine imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....	10
Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2021. godine imale dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju	10
Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2021. godine imale dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju.....	11
Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje, 2019. - 2021. godina	11
Tabela 9. Struktura premije osiguranja u 2020. i 2021. godini.....	14
Tabela 10. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2020. i 2021. godini.....	16
Tabela 11. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31. 12. 2021. godine...	17
Tabela 12. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2020. i 2021. godinu	18
Tabela 13. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po vrstama osiguranja	19
Tabela 14. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2020. i 2021. godini	21
Tabela 15. Struktura premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2020. i 2021. godini	23
Tabela 16. Promjene po kanalima distribucije 2021/2020 (u procentnim poenima).....	25
Tabela 17. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine	29
Tabela 18. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. g. ...	30
Tabela 19. Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31. 12. 2021. godine	31
Tabela 20. Pokazatelji rentabilnosti na 31. 12. 2021. godine	36

POPIS GRAFIKONA

Grafik 1. Komparacija pokazatelja razvijenosti u sektoru osiguranja (2021. godina).....	12
Grafik 2. Penetracija osiguranja u Crnoj Gori, 2017. – 2021. godina (%)	12
Grafik 3. Premija po glavi stanovnika, 2017 - 2021. godina (EUR)	13
Grafik 4. Struktura premije: život - neživot, 2015 - 2021. godina.....	14
Grafik 5. Kretanje premija za period od 2015. – 2021. godine (u mil. EUR)	15
Grafik 6. Struktura ukupne premije u 2020. i 2021. godini	15
Grafik 7. <i>Riješene štete i bruto fakturisana premija</i>	18
Grafik 8. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po grupama osiguranja	19
Grafik 9. Indikator koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2020. i 2021. godini	21
Grafik 10. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2021. godini	21
Grafik 11. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2021. godini	22
Grafik 12. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2021. godini	23
Grafik 13. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznih osiguranja u saobraćaju za 2020. i 2021. godinu	24
Grafik 14. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2020. i 2021. godinu	25
Grafik 15. Učešće premije neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2020. i 2021. godinu	26
Grafik 16. Učešće premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji životnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2020. i 2021. godinu	26
Grafik 17. Struktura agregatne aktive na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine	27
Grafik 18. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine	27
Grafik 19. Kretanje ulaganja tržišta osiguranja u državne obveznice Crne Gore za period od 2015. – 2021. godine (u mil. EUR).....	28
Grafik 20. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine	29
Grafik 21. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine	30
Grafik 22. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta	32
Grafik 23. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja	33
Grafik 24. Neto dobit u 2020. i 2021. godini (hilj. EUR).....	34

Grafik 25. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2020. godine i na 31. 12. 2021. godine	35
Grafik 26. Pokazatelj likvidnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2020. godine i na 31. 12. 2021. godine	35
Grafik 27. Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine	36

Napomena:

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2021. godinu pripremljen je na osnovu analize statističkih, finansijskih i nadzornih izvještaja dostavljenih Agenciji za nadzor osiguranja od strane društava za osiguranje, društava za zastupanje u osiguranju, društava za posredovanje u osiguranju, preduzetnika - zastupnika u osiguranju, banaka koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju i izvještaja Udruženja - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore i drugih informacija relevantnih za sektor osiguranja.

1. REZIME

Agencija za nadzor osiguranja je nezavisno regulatorno tijelo koje je odgovorno za nadzor nad sprovođenjem Zakona o osiguranju i nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja u Crnoj Gori. Poslove iz svog djelokruga Agencija vrši radi zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti osiguranja, zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja kao i u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Crne Gore. U skladu sa Zakonom o osiguranju, Agencija priprema godišnji Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja, sa ciljem obezbjeđivanja relevantnih informacija i pokazatelja poslovanja društava za osiguranje, posebno sa aspekta solventnosti i likvidnosti društava za osiguranje i finansijske stabilnosti tržišta.

Nakon perioda ekstremne neizvjesnosti pod uticajem pandemije Covid-19 koji su rezultirali globalnom ekonomskom recesijom u 2020. godini, crnogorska ekonomija je u 2021. godini zabilježila postepeni oporavak od efekata recesije, uz pozitivna kretanja u realnom sektoru. Navedeno okruženje, uz smanjenje neizvjesnosti, pozitivno je uticalo na kretanja korporativne profitabilnosti i raspoloživog dohotka u ekonomiji, pa time i na poslovanje sektora osiguranja u Crnoj Gori, što se reflektovalo na rast prihoda po osnovu ugovorene premije osiguranja.

Pokazatelji poslovanja crnogorskog sektora osiguranja i u 2021. godini, ukazuju na visoku otpornost na efekte pandemije COVID -19, uz očuvanu stabilnost sektora i solventno, likvidno i profitabilno poslovanje svih društava za osiguranje. Takođe, oporavak sektora osiguranja od efekata ekonomske recesije, je rezultirao i većim rastom bruto fakturisane premije u 2021. godini.

Pored navedenog, poslovno okruženje u 2021. je karakterisano većom dinamikom promjena, i na globalnom i na lokalnom nivou, koje uslovljavaju potrebu za daljim povećanjem efikasnosti kako u cjelokupnoj ekonomiji tako i u djelatnosti osiguranja. Najznačajnije promjene koje su obilježile 2021. godinu su rast cijena, ograničena dostupnost i poremećaj u lancima snabdijevanja roba i energenata sa jedne strane i snažan rast tražnje sa druge strane, što je uslovalo kontinuirani rast inflacije i inflatornih očekivanja, kao i rast potrošačkih cijena. U tom smislu, crnogorski osiguravači su se orijentisali na dalju optimizaciju poslovnih procesa, prije svega kroz nastavak digitalizacije, posebno u domenu novih internet servisa za klijente i novih kanala prodaje. Takođe, u skladu sa globalnim trendovima, u uslovima dugoročno niskih povrata na investicije, u štednoj i investicionoj komponenti proizvoda životnih osiguranja sve značajniju ulogu imaju novi proizvodi, koji naglašavaju benefite koje nude osiguravači kao institucionalni investitori.

Agencija za nadzor osiguranja je u nadzornim aktivnostima u 2021. godini bila fokusirana na preduzimanje preventivnih mjera u cilju očuvanja stabilnosti tržišta osiguranja, kao i likvidnosti i finansijske pozicije društava za osiguranje. Agencija je takođe nastavila da sprovodi kontinuirane aktivnosti usmjerene na dalji razvoj regulatornog okvira i primjenu evropskih i međunarodnih standarda i najbolje prakse u domenu djelatnosti osiguranja.

Na crnogorskom tržištu osiguranja je tokom 2021. godine poslovalo devet društava za osiguranje, od čega je pet društava obavljalo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih osiguranja obavljalo četiri društva za osiguranje.

Ukupna bruto fakturisana premija je nadmašila dosadašnje rezultate sektora osiguranja i iznosila je 98,8 mil. EUR, što predstavlja rast od 5,5% u poređenju sa 2020. godinom. Ukupna penetracija¹ je manja u odnosu na 2020. godinu i iznosila je 2,01%, dok je gustina osiguranja² iznosila 160 EUR i zabilježila je rast od 6% u poređenju sa 2020. godinom.

Crnogorski osiguravači su u 2021. godini isplatili 43,3 mil. EUR po osnovu odštetnih zahtjeva korisnika osiguranja, što je za 18,4% više u odnosu na 2020. godinu. Posmatrano na nivou cjelokupnog tržišta osiguranja ostvarena je visoka ažurnost u rješavanju šteta od 92,6%.

Sektor osiguranja je u 2021. godini nastavio profitabilno poslovanje i svih devet društava za osiguranje ostvarila su neto dobit u ukupnom iznosu od 8,8 mil. EUR, što predstavlja pad od 18,3% u odnosu na 2020. godinu.

Vrijednost aktive društava za osiguranje je na agregatnom nivou, na dan 31. 12. 2021. godine, iznosila 258,2 mil. EUR, što predstavlja rast od 3,5% u odnosu na agregatnu vrijednost aktive sa kraja 2020. godine. Rast vrijednosti aktive generisan je, prije svega, rastom kategorije „dugoročna finansijska ulaganja” koja su na kraju 2021. godine iznosila 190,3 mil. EUR, čemu su najviše doprinijela ulaganja društava za osiguranje u crnogorske državne obveznice. Crnogorski osiguravači su na dan 31. 12. 2021. godine raspolagali sa državnim obveznicama Crne Gore ukupne vrijednosti od 176,6 mil. EUR, što je za 6,3% više u odnosu na kraj 2020. godine.

Bruto tehničke rezerve, kao rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja, su na dan 31. 12. 2021. godine na agregatnom nivou iznosile 160 mil. EUR, što predstavlja rast od 8,9% u odnosu na prethodnu godinu. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi pokazuje da su sva društva obezbijedila pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima imovine iznad zahtijevanog nivoa od 100%.

Pokazatelj solventnosti, je na kraju 2021. godine na agregatnom nivou iznosio 235,1%, što je poboljšanje u odnosu na kraj 2020. godine kada je ovaj pokazatelj iznosio 220%.

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa reputabilnim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos dijela osiguranih rizika u reosiguranje i obezbijedili odgovarajuće pokriće rizika. U 2021. godini, na agregatnom nivou došlo je do rasta udjela reosiguranja u bruto riješenim štetama od 37,7%, kao i rasta udjela reosiguravača u bruto tehničkim rezervama od 21,1%.

¹ Penetracija osiguranje predstavlja učešće bruto fakturisane premije osiguranja u BDP-u.

² Gustina osiguranja predstavlja iznos bruto fakturisane premije osiguranja po glavi stanovnika.

1.1 MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Prema preliminarnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – Monstat, u 2021. godini bruto domaći proizvod Crne Gore (BDP) je iznosio je 4,912 mlrd. EUR i ostvario je realnu stopu rasta od 12,4%³ u odnosu na 2020. godinu. Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori u 2021. godini iznosila je 24,7%⁴ a prema podacima Monstata stopa inflacije iznosila je 4,6%⁵.

U narednoj tabeli je dat pregled makroekonomskih pokazatelja:

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2016. - 2021. godina

Pokazatelji	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
BDP -tržišne cijene (€)	3.954.212.000	4.299.091.000	4.663.130.000	4.950.717.000	4.185.553.000	4.911.620.000
BDP per capita (€)	6.353	6.908	7.495	7.961	6.743	7.952
Realna stopa rasta BDP (%)	2,9	4,7	5,1	3,6	-15,2	12,4
Inflacija (CPI)	1,0%	1,9%	1,6%	1,0%	-0,9%	4,6%
Broj stanovnika	622.387	622.359	622.182	621.873	620.739	617.683
Broj nezaposlenih	49.487	51.262	41.378	37.616	47.509	57.386
Broj zaposlenih	177.908	182.368	190.132	203.545	176.693	188.964
Prosječna bruto plata (€)	751	765	766	773	783	793
Prosječna neto plata (€)	499	510	511	515	524	532
Budžetski suficit/deficit (mil.€)	-129,4	-236,9	-168,4	-143,3	-426,2	-101,6
Izvoz (hilj. €)	325.846	371.463	400.107	415.500	366.128	437.045
Uvoz (hilj. €)	2.061.688	2.303.503	2.553.580	2.600.700	2.105.170	2.504.353
Spoljnotrgovinski bilans (€)	-1.735.842	-1.932.039	-2.153.473	-2.185.200	-1.739.042	-2.068.069

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore, Uprava za statistiku Crne Gore – MONSTAT, Zavod za zapošljavanje Crne Gore i EUROSTAT

³ Izvor: EUROSTAT_ REAL GDP GROWTH RATE

⁴ Mjesečni statistički izvještaji, decembar 2021.

⁵ Anketa o radnoj snazi (ARS)

2. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

2.1 DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Na crnogorskom tržištu osiguranja u toku 2021. godine poslove osiguranja je obavljalo devet društava za osiguranje, od čega su četiri društva obavljala poslove životnih osiguranja, a pet društava poslove neživotnih osiguranja.

Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2021. godine

DRUŠTVA KOJA SU OBAVLJALA DJELATNOST ŽIVOTNOG OSIGURANJA
Grawe osiguranje AD, Podgorica
Lovćen životna osiguranja AD, Podgorica
Uniqa životno osiguranje AD, Podgorica
Wiener Städtische životno osiguranje AD, Podgorica
DRUŠTVA KOJA SU OBAVLJALA DJELATNOST NEŽIVOTNOG OSIGURANJA
Generali osiguranje Montenegro AD, Podgorica
Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica ⁶
Lovćen osiguranje AD, Podgorica
Sava osiguranje AD, Podgorica
Uniqa neživotno osiguranje AD, Podgorica

Akcijski kapital društava za osiguranje

Vrijednost ukupnog akcijskog kapitala društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. godine je iznosila 46,2 mil. EUR i na istom je nivou kao i na 31. 12. 2020. godine. Vrijednost stranog kapitala je iznosila 43,1 mil. EUR, sa ostvarenim učešćem od 93,3% u ukupnom akcijskom kapitalu, a vrijednost domaćeg kapitala 3,1 mil. EUR, sa učešćem od 6,7%⁷.

2.2 DRUŠTVA KOJA SE BAVE POSLOVIMA ZASTUPANJA U OSIGURANJU, POSREDOVANJA U OSIGURANJU I POSLOVIMA PRUŽANJA DRUGIH USLUGA U OSIGURANJU

Na kraju 2021. godine na tržištu osiguranja Crne Gore dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju imalo je 14 društava sa ograničenom odgovornošću, 2 preduzetnika i 6 banaka.

⁶ 22. 01. 2021. godine u CRPS-u promijenjen je naziv društva "Swiss osiguranje AD, Podgorica" u "GRAWE neživotno osiguranje AD, Podgorica" u skladu sa promjenom vlasničke strukture.

⁷ Kapital je prikazan po metodologiji direktnog vlasništva. U okviru domaćeg osnivačkog kapitala prikazan je kapital Lovćen životna osiguranja AD (3 mil. EUR) koje je u direktnom vlasništvu društva Lovćen osiguranje AD Podgorica i dio domaćeg kapitala kod Lovćen osiguranje AD (81 hilj. EUR). Posmatrano prema metodologiji indirektnog vlasništva kapital u društvu Lovćen životna osiguranja AD bi bio prikazan kao strani kapital (jer je u 100% vlasništvu Lovćen osiguranje AD koji je u većinskom vlasništvu strane kompanije), pa bi učešće stranog kapitala iznosilo 99,8%, dok bi učešće domaćeg kapitala iznosilo 0,2%.

Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2021. godine imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Aktuar DOO Podgorica	zastupanje
2.	AM CAPITAL DOO Podgorica	zastupanje
3.	ČELEBIĆ LOYAL DOO Podgorica	zastupanje
4.	EXPERIENCE DOO Tivat	zastupanje
5.	IN.PRO DOO Podgorica	zastupanje
6.	KONTAKT DOO Podgorica	zastupanje
7.	Lojd Montenegro DOO Podgorica	zastupanje
8.	New Life CG DOO Podgorica	zastupanje
9.	Safe Invest DOO Podgorica	zastupanje
10.	Safe Life DOO Podgorica	zastupanje
11.	Sava Agent DOO Podgorica	zastupanje
12.	Smart Money Solutions DOO Podgorica	zastupanje
13.	SWISS PLUS DOO Podgorica	zastupanje
14.	WVP DOO Budva	zastupanje

Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2021. godine imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv preduzetnika	Djelatnost
1.	Horizont MNE	zastupnik-preduzetnik
2.	Premium yacht Insurance MNE Bar	zastupnik-preduzetnik

Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2021. godine imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv banke	Djelatnost
1.	Addiko bank AD, Podgorica	zastupanje
2.	Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica	zastupanje
3.	Erste banka AD, Podgorica	zastupanje
4.	Hipotekarna banka AD, Podgorica	zastupanje
5.	Prva banka Crne Gore AD Podgorica	zastupanje
6.	NLB banka AD - Podgorica	zastupanje

Dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju imalo je 12 društava sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2021. godine imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Adriatic AG DOO Podgorica	posredovanje
2.	Amon Broker DOO Podgorica	posredovanje
3.	APO Plus DOO Podgorica	posredovanje
4.	Bona Fide	posredovanje
5.	Bonus Broker	posredovanje
6.	Broker INS DOO Podgorica	posredovanje
7.	Bromar	posredovanje
8.	Finansije 24	posredovanje
9.	Insurance financial solutions DOO Podgorica	posredovanje
10.	Omega Broker DOO, Podgorica	posredovanje
11.	STATUS BROKER DOO Podgorica	posredovanje
12.	WVPCG DOO Budva	posredovanje

Dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranja imalo je 1 društvo sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2021. godine imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju

Red.br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	PROFESSIONAL INSURANCE ASSISTANCE DOO	obavljanje drugih poslova u osiguranju

2.3 ZASTUPNICI I POSREDNICI U OSIGURANJU

U toku 2021. godine Agencija za nadzor osiguranja je, u skladu sa Zakonom o osiguranju, izdala 24 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja, 1 saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i 25 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja, fizičkim licima koja su položila stručni ispit za obavljanje tih poslova i ispunili druge uslove propisane Zakonom.

Takođe, na dan 31. 12. 2021. godine 692 fizičkih lica u Crnoj Gori posjedovalo je saglasnost za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, 55 fizičkih lica saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, dok je 359 fizička lica posjedovalo saglasnost za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

2.4 ZAPOSLENI U DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE

U 2021. godini ukupno 860 lica bilo je (na razne načine po osnovu rada) angažovano u društvima za osiguranje, što predstavlja pad od 3,3% u odnosu na 2020. godinu.

Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje, 2019. - 2021. godina⁸

Godina	2019	2020	2021
Ukupan broj zaposlenih lica u društvima za osiguranje	877	889	860

⁸ Podaci su prikazani po novoj metodologiji evidentiranja zaposlenih lica kod društava za osiguranje (za period od 2019. godine). Obuhvaćena su lica koja su angažovana po osnovu radnog odnosa, uključujući zaposlena lica sa nepunim i skraćenim radnim vremenom, kao i dopunskim radom, bez efekta višestrukog evidentiranja lica zaposlenih kod većeg broja društava za osiguranje na tržištu osiguranja Crne Gore.

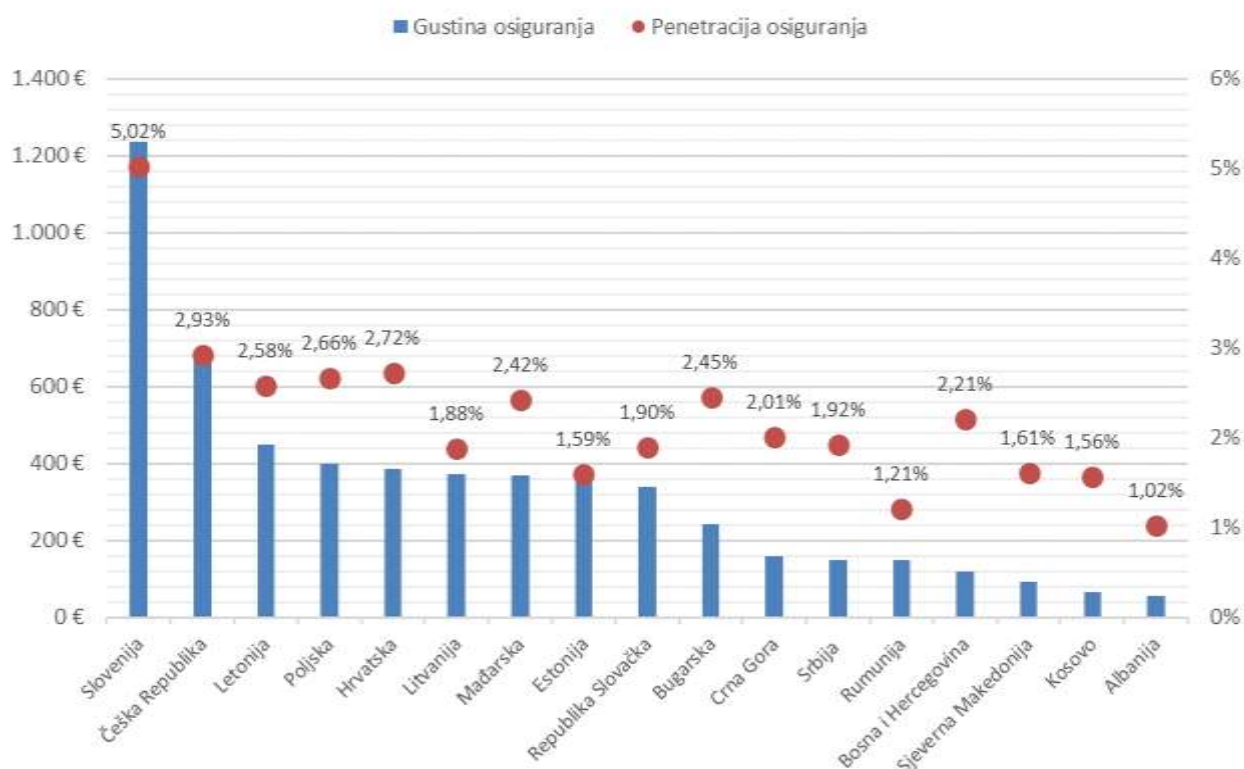
3. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA

Društva za osiguranje su u 2021. godini ostvarila bruto fakturisanu premiju (u daljem tekstu: premija) u rekordnom iznosu od 98,8 mil. EUR, što predstavlja rast od 5,5%, odnosno za 5,1 mil. EUR u odnosu na premiju ostvarenu u 2020. godini. Posmatrano prema grupama osiguranja, ukupna premija životnih osiguranja iznosila je 20 mil. EUR i zabilježila je rast od 1,5%, dok je ukupna premija neživotnih osiguranja iznosila 78,8 mil. EUR i ostvarila je rast od 6,6% u odnosu na 2020. godinu.

3.1 PENETRACIJA OSIGURANJA

U 2021. godini učešće premije u BDP-u Crne Gore (penetracija osiguranja) je iznosila 2,01%⁹, te je i pored rasta ukupne premije na tržištu, ostvarila pad u odnosu na 2020. godinu uslijed značajnijeg rasta BDP-a Crne Gore u 2021. godini. Penetracija neživotnih osiguranja je iznosila je 1,60%, dok je penetracija životnih osiguranja iznosila 0,41%. Prema posljednjim raspoloživim podacima penetracija osiguranja u zemljama Evrope prosječno je iznosila 7,43%¹⁰ u 2020. godini.

Grafik 1. Komparacija pokazatelja razvijenosti u sektoru osiguranja (2021. godina)¹¹

Grafik 2. Penetracija osiguranja u Crnoj Gori, 2017. – 2021. godina (%)

⁹ Podatak na osnovu preliminaranih podataka BDPa.

¹⁰ Izvor: Insurance Europe, European Insurance in Figures: 2020 data, published in March 2022.

¹¹ XPRIMM Insurance Report Year XV - Issue 1/2022(26) - MAY

3.2 GUSTINA OSIGURANJA

Premija po glavi stanovnika (gustina osiguranja) u Crnoj Gori u 2021. godini iznosila je 160 EUR, što predstavlja rast od 6% u odnosu na 2020. godinu. U 2021. godini pokazatelj gustine životnih osiguranja iznosio je 32,4 EUR, dok je pokazatelj gustine neživotnih osiguranja iznosio 127,6 EUR. Gustina osiguranja u Crnoj Gori je još uvijek na značajno nižem nivou u poređenju sa prosjekom zemalja u Evropi, gdje je, prema posljednjim raspoloživim podacima, u 2020. godini ovaj pokazatelj iznosio je 2.093 EUR¹².

Grafik 3. Premija po glavi stanovnika¹³, 2017 - 2021. godina (EUR)

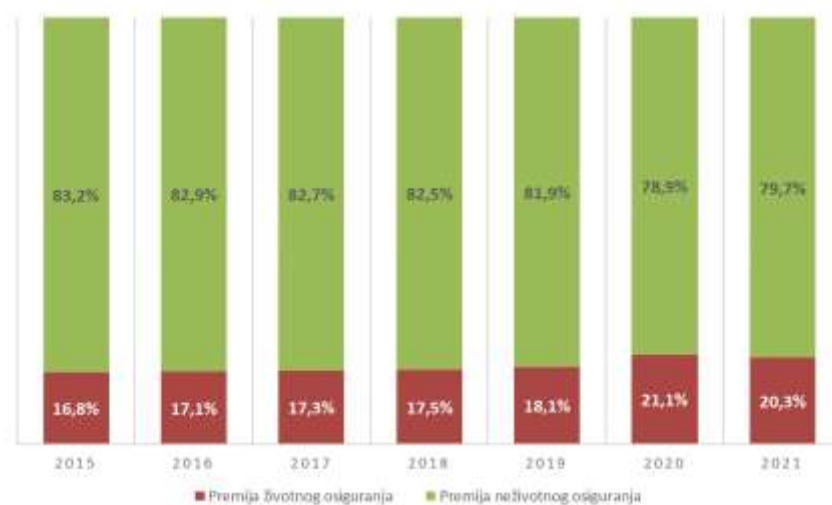
¹² Izvor: Insurance Europe, European Insurance in Figures: 2020 data, published in March 2022.

¹³ Izvor podataka o broju stanovnika: Procjena stanovništva Zavoda za statistiku Crne Gore - Monstat u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list CG", br. 18/12) i Godišnjim planom statističkih istraživanja ("Sl. list CG", br. 53/11).

3.3 STRUKTURA PREMIJE PREMA GRUPAMA OSIGURANJA: ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA

Na tržištu osiguranja u Crnoj Gori i u 2021. godini dominantno učešće od 79,7% u ukupnoj tržišnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja. Učešće premije životnih osiguranja, nakon konstantnog rasta, bilježi pad u 2021. godini i ostvaruje učešće od 20,3% u ukupnoj tržišnoj premiji (pad za 0,8 procentna poena u odnosu na 2020. godinu).

Grafik 4. Struktura premije: život - neživot, 2015 - 2021. godina

Posmatrano prema grupama osiguranja, rastu ukupne premije dominantno je doprinio rast u grupi neživotnih osiguranja za 6,6%. Premija u grupi životnih osiguranja je zabilježila umjereniji rast od 1,5%.

Tabela 9. Struktura premije osiguranja u 2020. i 2021. godini

Grupa osiguranja	2020		2021		Index 2021/2020
	Premija (EUR)	Učešće (%)	Premija (EUR)	Učešće (%)	
Životno osiguranje	19.723.018	21,1	20.013.025	20,3	101,5
Neživotno osiguranje	73.950.523	78,9	78.798.824	79,7	106,6
UKUPNO	93.673.541	100	98.811.850	100	105,5

Kao i na drugim tržištima u razvoju, dominantno učešće u ukupnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja, uz najveću zastupljenost obaveznih osiguranja. U 2021. godini nastavljen je pozitivan trend rasta premije dobrovoljnih osiguranja.

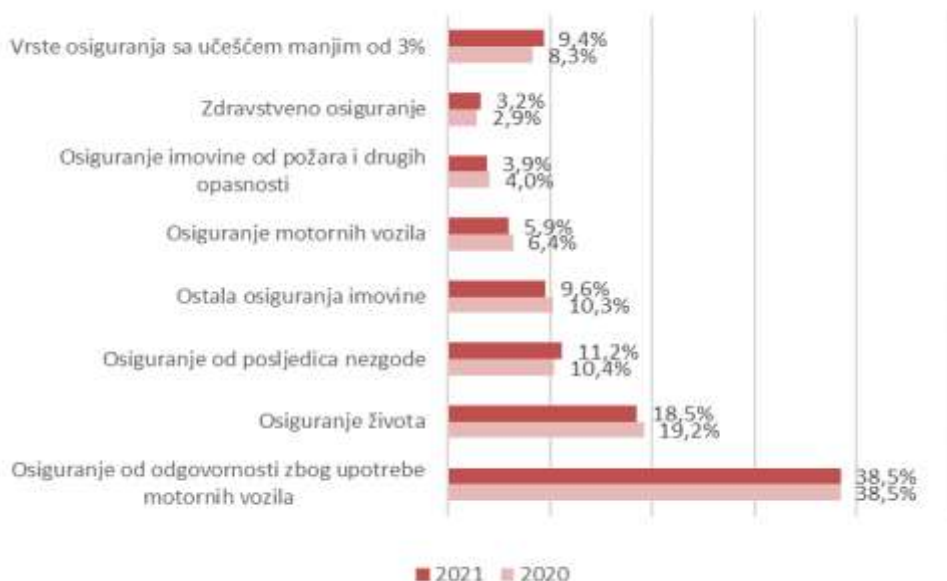
Grafik 5. Kretanje premija za period od 2015. – 2021. godine (u mil. EUR)

3.4 PREMIJA OSIGURANJA PO VRSTAMA OSIGURANJA

Na kraju 2021. godine najzastupljenija vrsta osiguranja na tržištu je, i dalje, osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila gdje je fakturisano 38 mil. EUR premije i ostvareno učešće od 38,5% u ukupnoj tržišnoj premiji. Pored ove vrste, značajnija učešća su ostvarila osiguranje života (18,5%), osiguranje od posljedica nezgode (11,2%), ostala osiguranja imovine (9,6%) i kasko osiguranje motornih vozila (5,9%). Ovih pet vrsta osiguranja učestvovala su sa 83,6% u ukupnoj tržišnoj premiji u 2021. godini što predstavlja blagi pad u odnosu na 2020. godinu (2020: 84,8%). Prethodno navedeni pokazatelji ukazuju na visok nivo koncentracije tržišta na veoma mali broj vrsta osiguranja.

Grafik 6. Struktura ukupne premije u 2020. i 2021. godini

Rast ukupne premije od 5,5% u odnosu na 2020. godinu, rezultat je rasta premije neživotnih osiguranja u apsolutnom iznosu od 4.848.302 EUR, kao i rasta premija životnih osiguranja u iznosu od 290.007 EUR.

Tabela 10. **Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2020. i 2021. godini**

Redni broj	Vrsta osiguranja	2020		2021		Index 2021/2020
		Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
1	Osiguranje od posljedica nezgode	9.748.821	10,4%	11.021.650	11,2%	113,1
2	Zdravstveno osiguranje	2.696.204	2,9%	3.144.354	3,2%	116,6
3	Osiguranje motornih vozila	5.966.889	6,4%	5.865.508	5,9%	98,3
4	Osiguranje šinskih vozila	91.206	0,1%	156.235	0,2%	171,3
5	Osiguranje vazduhoplova	468.672	0,5%	378.471	0,4%	80,8
6	Osiguranje plovnih objekata	367.256	0,4%	241.685	0,2%	65,8
7	Osiguranje robe u prevozu	436.439	0,5%	464.768	0,5%	106,5
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	3.778.992	4,0%	3.809.755	3,9%	100,8
9	Ostala osiguranja imovine	9.647.955	10,3%	9.443.430	9,6%	97,9
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	36.038.689	38,5%	38.005.968	38,5%	105,5
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	748.271	0,8%	689.541	0,7%	92,2
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	231.782	0,2%	313.747	0,3%	135,4
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	2.149.018	2,3%	2.407.506	2,4%	112,0
14	Osiguranje kredita	462.192	0,5%	1.517.148	1,5%	328,3
15	Osiguranje jemstva	59.366	0,1%	48.669	0,0%	82,0
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	284.152	0,3%	308.405	0,3%	108,5
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	5.720	0,0%	5.514	0,0%	96,4
18	Putno osiguranje	652.089	0,7%	907.758	0,9%	139,2
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	116.810	0,1%	68.712	0,1%	58,8
Ukupno neživotna osiguranja		73.950.523	78,9%	78.798.824	79,7%	106,6
20	Osiguranje života	17.990.362	19,2%	18.265.401	18,5%	101,5
21	Rentno osiguranje	39.890	0,0%	43.694	0,0%	109,5
22	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	1.691.166	1,8%	1.702.330	1,7%	100,7
23	Ostale vrste životnih osiguranja	1.600	0,0%	1.600	0,0%	100,0
Ukupno životna osiguranja		19.723.018	21,1%	20.013.025	20,3%	101,5
UKUPNO		93.673.541	100%	98.811.850	100%	105,5

Posmatrano prema vrstama grupe *neživotnih osiguranja*, rastu premije u odnosu na 2020. godinu doprinio je, u najznačajnijoj mjeri, rast premije osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila i to za 1.967.279 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 5,5%. Takođe, do značajnijeg rasta premije došlo je i kod sljedećih vrsta neživotnih osiguranja: osiguranje od posljedica nezgode za 1.272.829 EUR (13,1%), osiguranje kredita za 1.054.956 (228,3%), zdravstvenog osiguranja za 448.150 EUR (16,6%), osiguranje od opšte odgovornosti za štetu za 258.488 (12%) i putno osiguranje za 255.669 EUR (39,2%). Istovremeno, do značajnijeg pada premije došlo je kod vrste ostala osiguranja imovine za 204.524 EUR (2,1%), osiguranja plovnih objekata za 125.571 EUR (34,2%) i osiguranja motornih vozila za 101.381 EUR (1,7%).

Rastu premije grupe *životnih osiguranja* u 2021. godini doprinio je rast premije osiguranja života i to za 275.039 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 1,5%. Takođe, do neznatnog rasta premije došlo je i kod dopunskog osiguranja lica uz osiguranje života za 11.164 EUR (0,7%).

3.5 POKAZATELJI ŠTETA

Ažurnost u rješavanju šteta

Posmatrano na agregatnom nivou, ukupan broj šteta za rješavanje u 2021. godini je iznosio 59.891 i povećan je za 12,4% u odnosu na 2020. godinu kada je iznosio 53.300. U 2021. godini je ostvaren visok nivo ažurnosti u rješavanju šteta, jer je od ukupnog broja šteta za rješavanje 92,6% riješeno, što je na višem nivou u odnosu na 2020. godinu (92,3%).

Posmatrano prema grupama osiguranja, stepen ažurnosti u rješavanju šteta životnih osiguranja u 2021. godini je bio na nivou od 90,5% (2020:91,2%). Stepen ažurnosti u rješavanju šteta neživotnih osiguranja je iznosio 92,8% (2020: 92,4%).

Tabela 11. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31. 12. 2021. godine

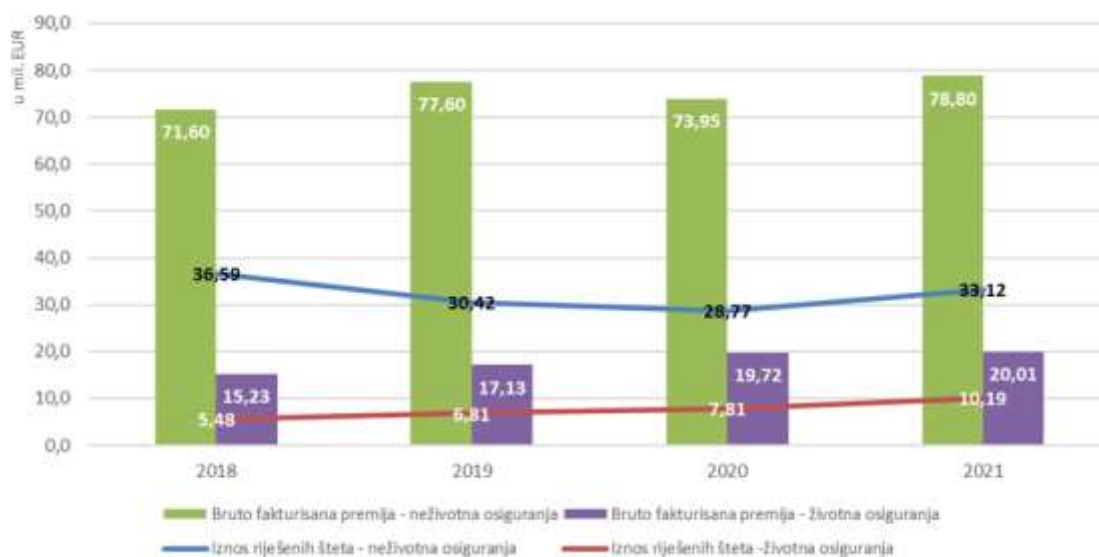
Redni broj	Vrsta osiguranja	Broj riješenih šteta	Ukupan broj šteta	% ažurnosti
1	Osiguranje od posljedica nezgode	11.068	11.435	96,8%
2	Zdravstveno osiguranje	16.964	18.028	94,1%
3	Osiguranje motornih vozila	2.980	3.209	92,9%
4	Osiguranje šinskih vozila	0	0	-
5	Osiguranje vazduhoplova	2	4	50,0%
6	Osiguranje plovniha objekata	2	3	66,7%
7	Osiguranje robe u prevozu	146	156	93,6%
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	401	447	89,7%
9	Ostala osiguranja imovine	2.095	2.260	92,7%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	13.271	14.673	90,4%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	30	30	100,0%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	20	25	80,0%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	1.694	1.888	89,7%
14	Osiguranje kredita	112	117	95,7%
15	Osiguranje jemstva	29	36	80,6%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	302	304	99,3%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	2	0,0%
18	Putno osiguranje	3.112	3.673	84,7%
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	14	15	93,3%
Ukupno neživotna osiguranja		52.242	56.305	92,8%
20	Osiguranje života	2.555	2.727	93,7%
21	Rentno osiguranje	33	40	82,5%
22	Dopunsko osiguranje	658	818	80,4%
23	Druge vrste životnih osiguranja	1	1	100,0%
Ukupno životna osiguranja		3.247	3.586	90,5%
UKUPNO		55.477	59.891	92,6%

Iznos riješenih šteta

Bruto riješene štete na kraju 2021. godine iznosile su 43,3 mil. EUR, što je za 18,4% više u odnosu na 2020. godinu (2020: 36,6 mil. EUR). Bruto riješene štete neživotnih osiguranja iznosile su 33,1 mil.

EUR, što je za 15,1% više u odnosu na 2020. godinu (2020: 28,8 mil. EUR), dok su bruto riješene štete životnih osiguranja iznosile 10,2 mil. EUR što je za 30,6% više nego u 2020. godini (2020: 7,8 mil. EUR).

Grafik 7. *Riješene štete i bruto fakturisana premija*

Na rast ukupnog broja i iznosa riješenih šteta kod neživotnih osiguranja u određenoj mjeri je uticala veća mobilnost stanovništva u pogledu upotrebe motornih vozila u 2021. godini, u poređenju sa prethodnom godinom, dok je u segmentu životnih osiguranja na rast broja odštetnih zahtjeva uticala i blago povećana smrtnost populacije 61 do 70 godina u periodu pandemija COVID-19.

Tabela 12. *Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2020. i 2021. godinu*

Redni broj	Vrsta osiguranja	2020.	2021.	Promjene %
1	Osiguranje od posljedica nezgode	7.364.290	7.785.831	5,7%
2	Zdravstveno osiguranje	1.330.122	1.417.976	6,6%
3	Osiguranje motornih vozila	3.242.881	3.743.256	15,4%
4	Osiguranje šinskih vozila	20.190	-	-100,0%
5	Osiguranje vazduhoplova	-	288.239	-
6	Osiguranje plovniha objekata	436.456	-	-100,0%
7	Osiguranje robe u prevozu	23.969	39.636	65,4%
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	809.521	968.353	19,6%
9	Ostala osiguranja imovine	1.247.390	2.321.981	86,1%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	13.265.837	14.949.961	12,7%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	9.011	2.372	-73,7%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovniha objekata	38.474	13.188	-65,7%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	310.600	1.009.845	225,1%
14	Osiguranje kredita	201.926	216.577	7,3%
15	Osiguranje jemstva	14.834	19.619	32,3%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	23.252	32.153	38,3%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-
18	Putno osiguranje	426.143	311.661	-26,9%
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	4.459	428	-90,4%
Ukupno neživotna osiguranja		28.769.352	33.121.077	15,1%

Redni broj	Vrsta osiguranja	2020.	2021.	Promjene %
20	Osiguranje života	7.310.834	9.616.099	31,5%
21	Rentno osiguranje	39.975	33.816	-15,4%
22	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	455.918	541.881	18,9%
23	Druge vrste životnih osiguranja	-	-	-
Ukupno životna osiguranja		7.806.727	10.191.796	30,6%
UKUPNO		36.576.079	43.312.873	18,4%

Kombinovana kvota

Na tržištu osiguranja je u 2021. godini ostvarena neto kombinovana kvota na nivou cijelog tržišta od 0,83 (2020:0,74) što znači da su osiguravači u osnovnom, odnosno osiguravajućem dijelu poslovanja, poslovali veoma uspješno, odnosno profitabilno, tj. premijski prihodi su bili dovoljni za pokriće rashoda za štete i troškova sprovođenja osiguranja. Shodno tome, u segmentu neživotnih osiguranja ostvarena je neto kombinovana kvota od 0,88 (2020: 0,80), a u segmentu životnih osiguranja od 0,71 (2020: 0,59).

Grafik 8. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po grupama osiguranja

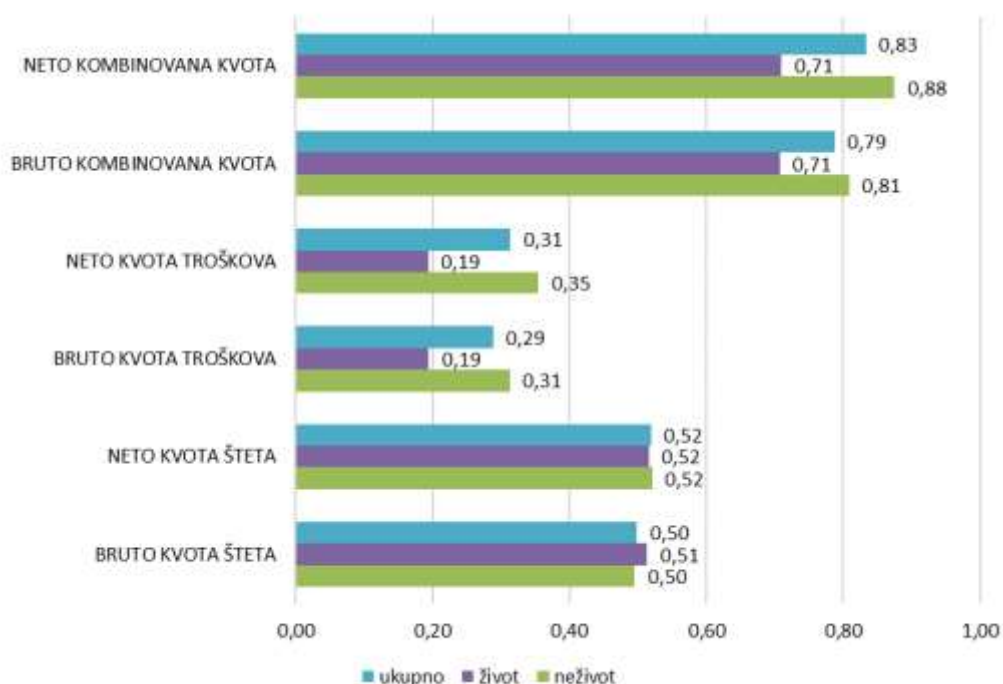

Tabela 13. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po vrstama osiguranja

2021	BRUTO KVOTA ŠTETA	NETO KVOTA ŠTETA	BRUTO KVOTA TROŠKOVA	NETO KVOTA TROŠKOVA	BRUTO KOMBINOVANA KVOTA	NETO KOMBINOVANA KVOTA
vrsta osiguranja 01	0,87	0,87	0,31	0,30	1,18	1,17
podvrsta osiguranja 01.7	0,11	0,11	0,30	0,29	0,41	0,40

2021	BRUTO KVOTA ŠTETA	NETO KVOTA ŠTETA	BRUTO KVOTA TROŠKOVA	NETO KVOTA TROŠKOVA	BRUTO KOMBINOVANA KVOTA	NETO KOMBINOVANA KVOTA
vrsta osiguranja 02	0,56	0,56	0,37	0,37	0,93	0,93
vrsta osiguranja 03	0,67	0,69	0,35	0,36	1,02	1,06
vrsta osiguranja 04	-1,93	-0,61	0,78	4,78	-1,14	4,17
vrsta osiguranja 05	1,77	1,40	0,24	2,77	2,02	4,18
vrsta osiguranja 06	0,22	3,10	0,46	5,03	0,68	8,13
vrsta osiguranja 07	1,33	1,00	0,46	0,74	1,79	1,74
vrsta osiguranja 08	0,32	0,41	0,38	0,65	0,70	1,06
vrsta osiguranja 09	0,19	0,41	0,35	1,04	0,54	1,46
vrsta osiguranja 10	0,40	0,40	0,27	0,27	0,68	0,68
podvrsta osiguranja 10.1	0,41	0,41	0,24	0,24	0,66	0,66
vrsta osiguranja 11	0,01	-0,17	0,21	-73,19	0,21	-73,36
podvrsta osiguranja 11.1	0,01	-0,17	0,21	-73,19	0,21	-73,36
vrsta osiguranja 12	0,09	0,07	0,58	0,76	0,67	0,83
podvrsta osiguranja 12.1	0,05	0,00	0,59	0,79	0,64	0,79
vrsta osiguranja 13	1,24	1,05	0,34	0,68	1,58	1,72
vrsta osiguranja 14	0,68	0,84	0,51	0,57	1,19	1,41
vrsta osiguranja 15	0,54	0,54	1,59	1,69	2,13	2,23
vrsta osiguranja 16	0,16	0,25	0,60	0,88	0,76	1,13
vrsta osiguranja 17	0,31	0,34	0,24	0,23	0,56	0,57
vrsta osiguranja 18	0,68	0,51	0,47	0,60	1,15	1,11
vrsta osiguranja 19	0,00	0,00	0,85	1,47	0,85	1,47
UKUPNO neživotna osiguranja	0,50	0,52	0,31	0,35	0,81	0,88
vrsta osiguranja 20	0,53	0,53	0,19	0,19	0,72	0,72
vrsta osiguranja 21	0,80	0,80	0,26	0,25	1,06	1,05
vrsta osiguranja 22	0,32	0,36	0,19	0,22	0,52	0,58
vrsta osiguranja 23	0,02	0,02	0,35	0,35	0,37	0,37
UKUPNO životna osiguranja	0,51	0,52	0,19	0,19	0,71	0,71

3.6 KONCENTRACIJA TRŽIŠTA OSIGURANJA

Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)¹⁴, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno istog tržišnog učešća tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol. Vrijednost Herfindahl-Hirschman indeksa, u 2021. godini bilježi trend rasta u odnosu na 2020. godinu, i iznosi 1.844,2.

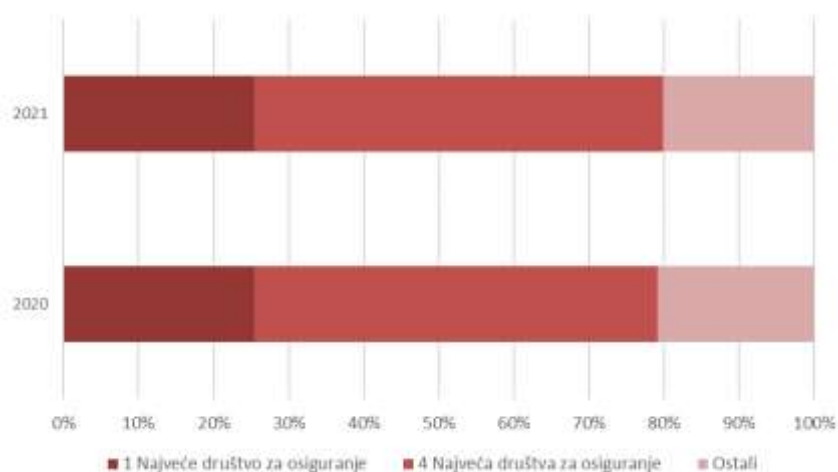
¹⁴ HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno sabere.

Tabela 14. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2020. i 2021. godini

Naziv društva	2020			2021		
	Bruto premija	Učešće	HHI	Bruto premija	Učešće	HHI
Generali osiguranje Montenegro	11.069.595	11,8%	139,6	11.310.284	11,4%	131,0
Grawe neživotno osiguranje	6.342.688	6,8%	45,8	7.033.117	7,1%	50,7
Lovćen osiguranje	31.963.960	34,1%	1.164,4	33.949.652	34,4%	1.180,5
Sava osiguranje	12.837.141	13,7%	187,8	14.406.332	14,6%	212,6
Uniqa neživotno osiguranje	11.737.139	12,5%	157,0	12.099.439	12,2%	149,9
Grawe osiguranje	8.363.033	8,9%	79,7	7.076.753	7,2%	51,3
Lovćen životno osiguranje	4.285.070	4,6%	20,9	4.628.912	4,7%	21,9
Uniqa životno osiguranje	1.873.159	2,0%	4,0	1.843.809	1,9%	3,5
Wiener Stadtische životno osiguranje	5.201.757	5,6%	30,8	6.463.552	6,5%	42,8
UKUPNO	93.673.542	100,0%	1.830,1	98.811.850	100,0%	1.844,2

Indikator koncentracija tržišta osiguranja

Grafik 9. Indikator koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2020. i 2021. godini

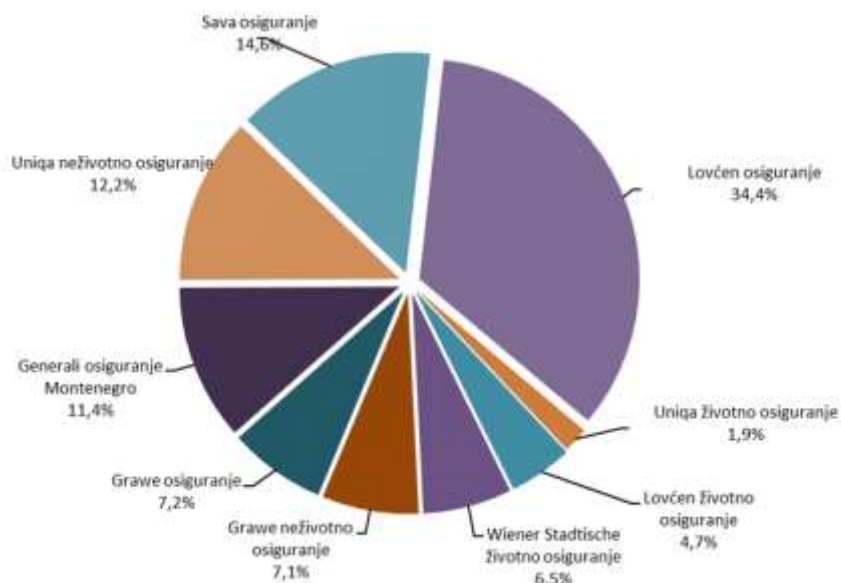

Indikator koncentracija tržišta osiguranja je mjera tržišnog učešća koje ostvaruju najveće kompanije na tržištu. Na grafiku je prikazana koncentracija koju ostvaruju 1 i 4 najveća osiguravača u Crnoj Gori u odnosu na ostale kompanije na tržištu, mjerena prema premiji.

3.7 TRŽIŠNO UČEŠĆE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

Prema rasporedu tržišnog učešća, najveće tržišno učešće mjereno premijom zadržalo je Lovćen osiguranje sa 34,4% učešća, odnosno sa 33,9 mil. EUR premije, zatim slijede: Sava osiguranje sa 14,6% učešća (14,4 mil. EUR), Uniqa neživotno osiguranje sa 12,2% (12,1 mil. EUR), Generali osiguranje Montenegro sa 11,4% (11,3 mil. EUR), Grawe osiguranje sa 7,2% (7,1 mil. EUR), Grawe neživotno osiguranje sa 7,1% (7 mil. EUR), Wiener Städtische životno osiguranje sa 6,5% (6,5 mil. EUR), Lovćen životna osiguranja sa 4,7% (4,6 mil. EUR) i Uniqa životno osiguranje sa 1,9% (1,8 mil. EUR).

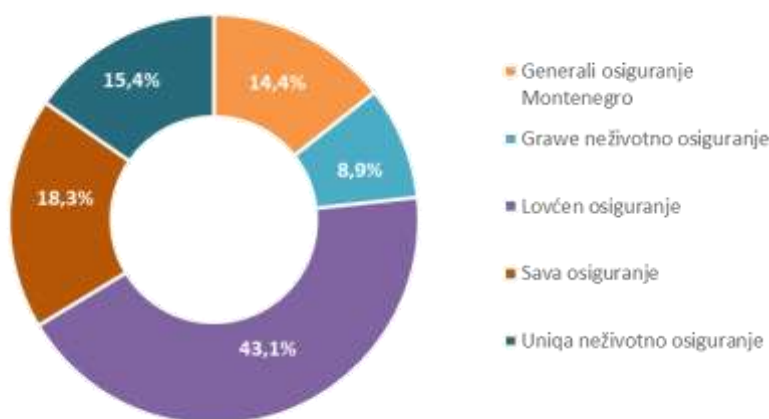
Grafik 10. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2021. godini

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji neživotnog osiguranja

U premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće od 43,1% i dalje ima Lovćen osiguranje. Nadalje, raspored društva prema tržišnom učešću u ovom segmentu su: Sava osiguranje sa učešćem od 18,3%, Uniqa neživotno osiguranje sa 15,4%, Generali osiguranje Montenegro sa 14,4% i Grawe neživotno osiguranje sa 8,9%.

Grafik 11. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2021. godini

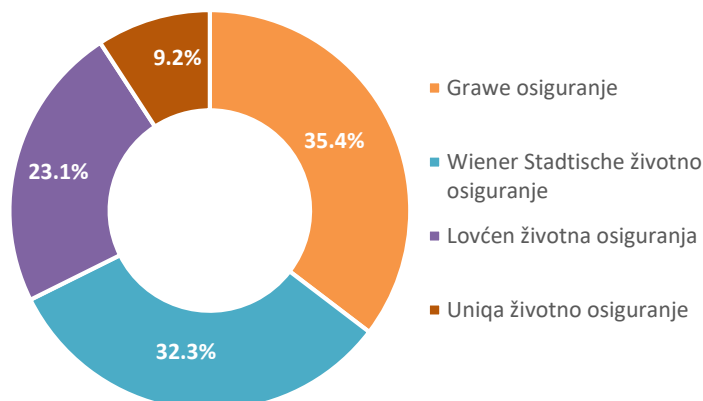

Od društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja rast učešća u premiji neživotnih osiguranja ostvarilo je društvo Sava osiguranje za 0,9 procentnih poena i Grawe neživotno osiguranje za 0,3 p.p., dok je do pada došlo kod Generali osiguranje Montenegro 0,6 p.p., Uniqa neživotno osiguranje za 0,5 p.p. i Lovćen osiguranje za 0,1 p.p.

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji životnog osiguranja

Posmatrano prema strukturi tržišnog učešća društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, u 2021. godini najveće učešće od 35,4% premije životnih osiguranja je ostvarilo Grawe osiguranje, zatim Wiener Städtische životno osiguranje sa 32,3%, Lovćen životna osiguranja sa učešćem od 23,1% i Uniqa životno osiguranje sa 9,2%.

Grafik 12. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2021. godini

Od društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, rast učešća u premiji životnih osiguranja ostvarilo je društvo Wiener Städtische životno osiguranje 5,9 p.p. i Lovćen životna osiguranja za 1,4 p.p., dok je do pada došlo kod Grawe osiguranje za 7 p.p. i Uniqa životno osiguranje za 0,3 p.p.

3.8 OBAVEZNA OSIGURANJA U SAOBRAĆAJU¹⁵

Ukupna premija obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2021. godini iznosila je 39,1 mil. EUR, što predstavlja rast od 2 mil. EUR odnosno za 5,5% (2020: 37 mil. EUR). Do rasta premije obaveznih osiguranja u saobraćaju došlo je usljed rasta premije kod tri vrste obaveznog osiguranja u saobraćaju, i to: obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 2 mil. EUR (5,5%), kod obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima za 73 hilj. EUR (31,3%) i obaveznog osiguranja putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode za 49 hilj. EUR (26,8%), dok je do pada došlo samo kod obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 59 hilj. EUR (7,8%).

Učešće premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u premiji neživotnih osiguranja u 2021. godini je iznosilo 49,6%, a u ukupnoj premiji 39,5%.

Tabela 15. Struktura premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2020. i 2021. godini

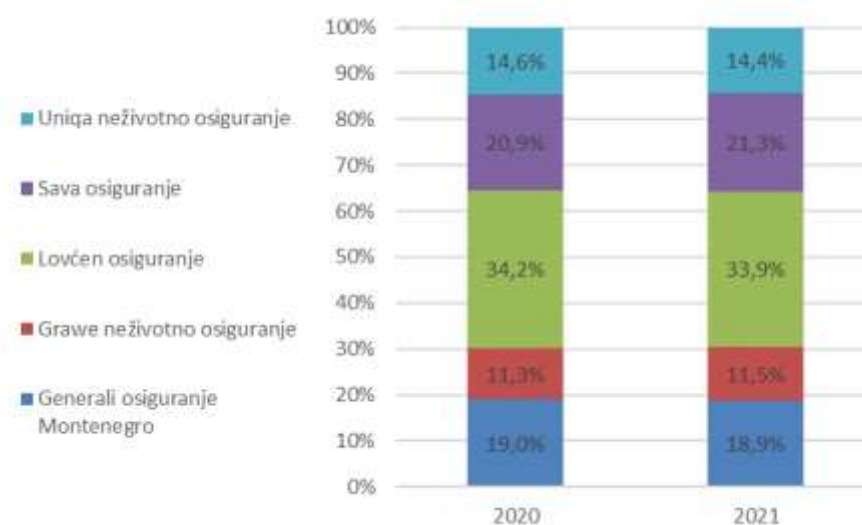
Obavezna osiguranja u saobraćaju	2020		2021		Index 2021/2020
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode	184.488	0,5%	233.892	0,6%	126,8
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	35.853.467	96,9%	37.829.687	96,9%	105,5
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	748.271	2,0%	689.541	1,8%	92,2

¹⁵ Obavezna osiguranja u saobraćaju definisana su Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Sl. list CG“ br. 44/12).

Obavezna osiguranja u saobraćaju	2020		2021		Index 2021/2020
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima	231.782	0,6%	304.369	0,8%	131,3
UKUPNO	37.018.008	100,0%	39.057.489	100,0%	105,5

U strukturi premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2021. godini najveći udio ostvarilo je obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima koje čini 96,9% ukupne premije obaveznog osiguranja u saobraćaju (2020: 96,9%).

Grafik 13. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznih osiguranja u saobraćaju za 2020. i 2021. godinu

3.9 ŽIVOTNA OSIGURANJA

Posmatrano prema vrstama osiguranja najzastupljenije vrsta je osiguranje života sa ukupnom premijom od 18,2 mil. EUR (91,3% ukupne premije životnog osiguranja). Pored ove vrste, značajno učešće od 8,5% u premiji životnih osiguranja ima dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života gdje je fakturisano 1,7 mil. EUR, koje zajedno sa osiguranjem života čini 99,8% ukupne premije životnih osiguranja.

U skladu sa globalnim trendovima, u uslovima dugoročno niskih povrata na investicije, u štednoj i investicionoj komponenti proizvoda životnih osiguranja sve značajniju ulogu imaju novi proizvodi, koji naglašavaju benefite koje nude osiguravači kao institucionalni investitori. Takođe, značajniju ulogu dobijaju proizvodi koji obezbjeđuju zdravstvenu zaštitu korisnicima osiguranja.

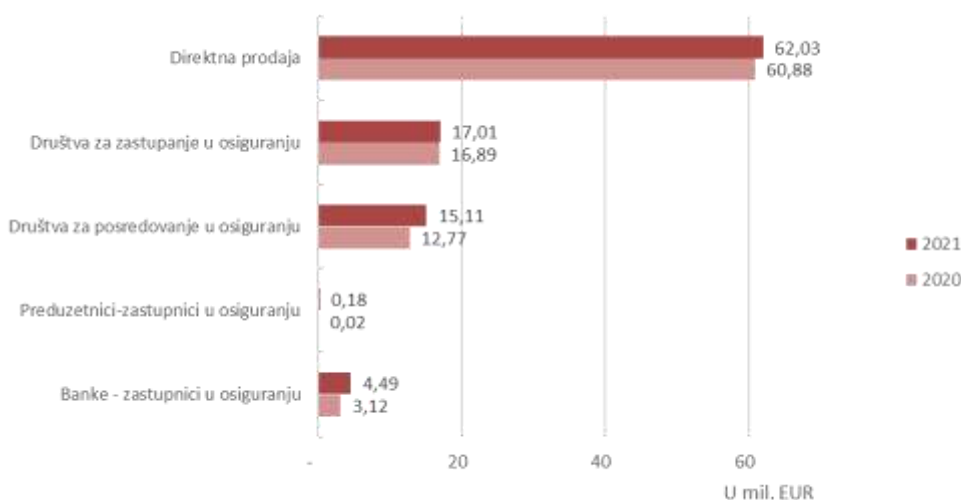
3.10 KANALI DISTRIBUCIJE U OSIGURANJU

Crnogorski osiguravači su se orijentisali na dalje povećanje efikasnosti poslovanja, prije svega kroz implementaciju novih tehnologija, pa je u 2021. godini nastavljena optimizacija poslovnih procesa kroz dalju automatizaciju i digitalizaciju poslovanja. Aktivnosti su naročito bili usmjerene na razvoj i implementaciju softverskih rješenja i uspostavljanje novih servisa za korisnike (*underwriting* i

customer *engagement* platforme, prijava osiguranog slučaja putem web-a, *internet prodavnica*, *digitalna polisa*).

Osiguravači koriste postojeće kanale prodaje od kojih brokerski kanal i banke sve više dobijaju na značaju mjereno učešćem u ukupnoj premiji. U toku 2021. godine premija zaključena direktnom prodajom društava za osiguranje iznosila je 62 mil. EUR (62,8% ukupne premije), zatim putem društava za zastupanje u osiguranju 17 mil. EUR (17,2% ukupne premije), društava za posredovanje u osiguranju 15,1 mil. EUR (15,3% premije), putem banaka - zastupnika u osiguranju 4,5 mil. EUR (4,5% premije), dok je putem preduzetnika – zastupnika u osiguranju zaključena premija u iznosu od 176 hilj. EUR (0,2% premije).

Grafik 14. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2020. i 2021. godinu

Posmatrano prema kanalima distribucije, eksterni kanali prodaje ostvaruju značajan rast učešća u ukupnoj premiji na tržištu osiguranja u 2021. godini.

Tabela 16. Promjene po kanalima distribucije 2021/2020 (u procentnim poenima)

Kanali prodaje	Učešće u premiji životnog o.	Učešće u premiji neživotnog o.	Učešće u ukupnoj premiji
Direktna prodaja	1,2	-3,5	-2,2
Društva za zastupanje u osiguranju	-5	0,5	-0,8
Društva za posredovanje u osiguranju	0	2,2	1,7
Preduzetnici-zastupnici u osiguranju	0,1	0,2	0,2
Banke - zastupnici u osiguranju	3,7	0,7	1,2

U 2021. godini najveće učešće u kanalima prodaje neživotnog osiguranja imao je direktan kanal prodaje društava za osiguranje (70,2%), zatim slijede društva za posredovanje u osiguranju (13,7%), društva za zastupanje u osiguranju (13,4%), banke – zastupnici u osiguranju (2,5%) i preduzetnici – zastupnici u osiguranju (0,2%).

Grafik 15. Učešće premije neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2020. i 2021. godinu

U 2021. godini najveće učešće u kanalima prodaje životnog osiguranja imao je kanal direktne prodaje društava za osiguranje (33,4%), zatim prodaja putem društava za zastupanje u osiguranju (32,1%), društva za posredovanje u osiguranju (21,6%), banke – zastupnici u osiguranju (12,7%) i preduzetnici – zastupnici u osiguranju (0,1%).

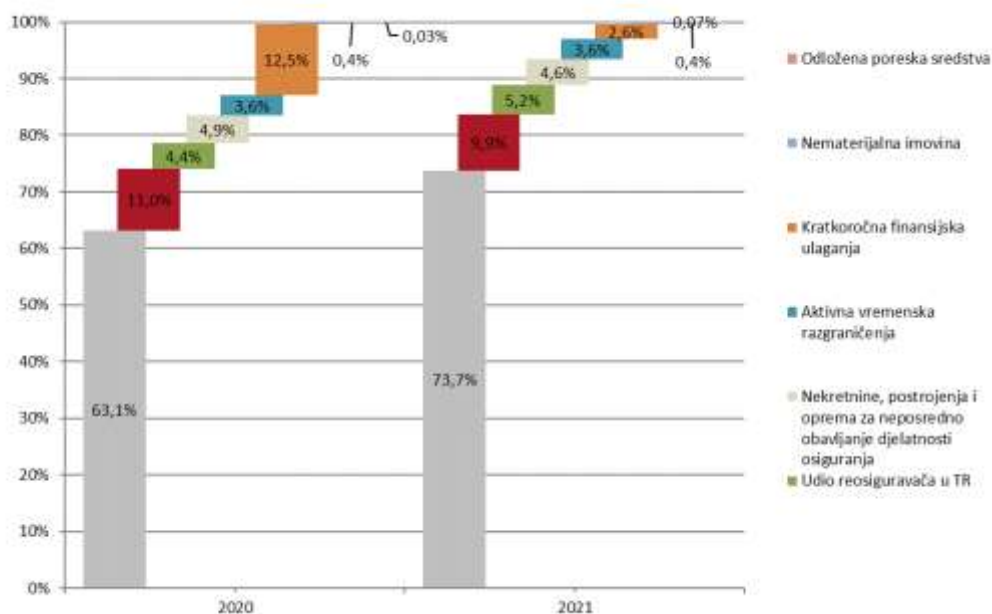
Grafik 16. Učešće premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji životnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2020. i 2021. godinu

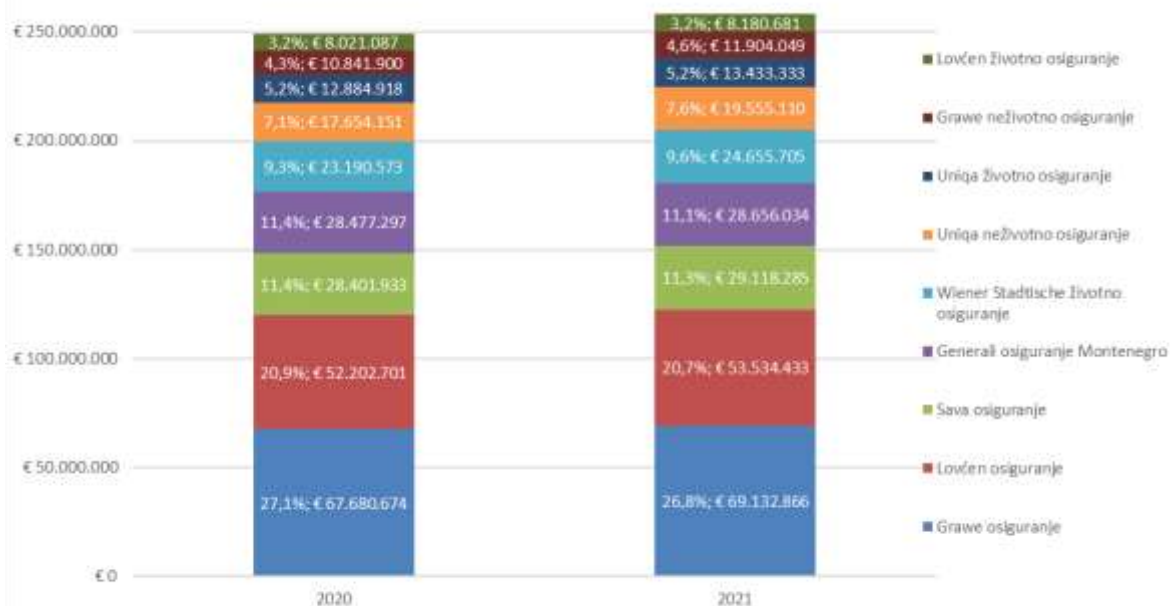
4. STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost aktive društava za osiguranje na agregatnom nivou, na dan 31. 12. 2021. godine, iznosila je 258,2 mil. EUR, što predstavlja rast od 3,5% u odnosu na vrijednost aktive na dan 31. 12. 2020. godine. U strukturi aktive najznačajniju kategoriju predstavljaju „dugoročna finansijska ulaganja“ sa učešćem od 73,7%, zatim slijede „kratkoročna sredstva“ sa učešćem od 9,9% i „udio reosiguravača u tehničkim rezervama“ sa učešćem od 5,2%.

Grafik 17. Struktura agregatne aktive na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine

Grafik 18. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine

Bilansne kategorije u okviru aktive društava za osiguranje

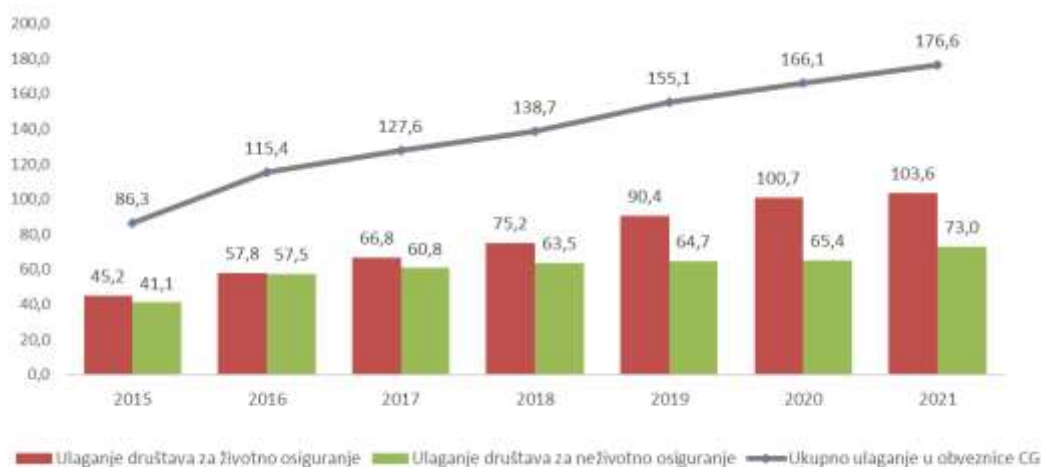
Kategorija „dugoročna finansijska ulaganja“ koja je na kraju 2021. godine iznosila 192,3 mil. EUR je u najznačajnijoj mjeri doprinijela rastu vrijednosti aktive na nivou crnogorskog tržišta osiguranja. Ova kategorija je ostvarila rast od 20,9%, odnosno u ukupnom iznosu od 32,9 mil. EUR¹⁶ u poređenju sa 2020. godinom, najviše iz razloga rasta ulaganja u obveznice Crne Gore od strane društava za osiguranje. Takođe, kategorija „udio reosiguravača u tehničkim rezervama“ je uticala na rast ukupne aktive i to za 21,1% (2,3 mil. EUR). Istovremeno je značajan pad ostvarila kategorija „kratkoročna finansijska ulaganja“ za 78,7%, odnosno za 24,5 mil. EUR, kao i kategorija „kratkoročna sredstva“ za 7,1% odnosno 1,9 mil. EUR.

Ulaganja u obveznice

U 2021. godini je nastavljen trend niskih aktivnih kamatnih stopa, što je u uslovima nedovoljne aktivnosti na crnogorskom tržištu kapitala i značajnih transakcionih troškova na inostranim tržištima kapitala uticalo na investiciju politiku crnogorskih osiguravača. Shodno tome sektor osiguranja je i u 2021. godini nastavio ulaganja sredstava u državne obveznice, kao kategoriju investicione imovine, koju prema procjenama osiguravača, karakteriše prihvatljivi nivo rizika, zadovoljavajući prinosi i likvidnost, pa se najveći dio investicionog portfolija osiguravača odnosio upravo na ovu kategoriju ulaganja. Ukupna ulaganja društava za osiguranje u obveznice su na dan 31. 12. 2021. godine iznosila 177,7 mil. EUR (2020: 166,8 mil. EUR), što predstavlja 68,8% ukupne aktive sektora osiguranja. Najveći dio ulaganja (176,6 mil. EUR) se odnosio na ulaganja u obveznice čiji je emitent država Crna Gora (2020: 166,1 mil. EUR), što upućuje na visok nivo koncentracije ukupnih ulaganja osiguravača i izloženost prema kreditnom riziku jednog emitenta.

Posmatrano prema grupama osiguranja, društava za životno osiguranje uložila su, na dan 31. 12. 2021. godine, ukupno 103,6 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore (98,9% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje), dok je 1,1 mil. EUR uloženo u korporativne obveznice u drugoj zemlji (1,1% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje). U segmentu neživotnih osiguranja, društva za osiguranje su, na dan 31. 12. 2021. godine, uložila ukupno 73 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore.

Grafik 19. Kretanje ulaganja tržišta osiguranja u državne obveznice Crne Gore za period od 2015. – 2021. godine (u mil. EUR)

¹⁶ Navedeno je posljedica novog ulaganja u državne obveznice Crne Gore nakon dospijanja jedne serije obveznica iz portfolija tokom 2021. godine.

5. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori na dan 31. 12. 2021. godine iznosila je 258,2 mil. EUR, što predstavlja rast od 3,5% u odnosu na vrijednost ukupne pasive na dan 31. 12. 2020. godine.

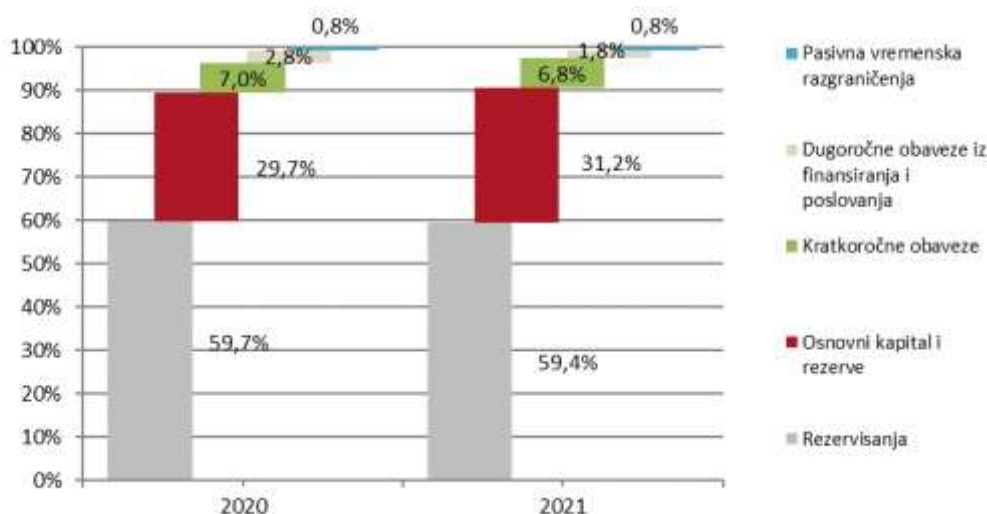
Tabela 17. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine

	2020 ¹⁷		2021		Index 2021/2020
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Osnovni kapital i rezerve	77.849.731	31,2%	76.835.520	29,8%	98,7
Rezervisanja	148.135.428	59,4%	161.271.818	62,5%	108,9
Kratkoročne obaveze	16.898.606	6,8%	14.851.124	5,8%	87,9
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	4.473.921	1,8%	2.375.527	0,9%	53,1
Pasivna vremenska razgraničenja	1.997.549	0,8%	2.836.507	1,1%	142,0
UKUPNO	249.355.234	100%	258.170.496	100%	103,5

Najveći rast u apsolutnom iznosu, u okviru ukupne pasive društava za osiguranje u 2021. godini ostvarila je kategorija „rezervisanja”, koja obuhvata bruto tehničke rezerve društava za osiguranje i ostala rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade, otpremnine, štetne ugovore i sl., i to u iznosu od 13,1 mil. EUR, odnosno za 8,9% u odnosu na 31. 12. 2020. godine. Rast je ostvarila i kategorija „pasivna vremenska razgraničenja” i to za 839 hilj. EUR u odnosu na 2020. godinu, odnosno za 42%.

Na 31. 12. 2021. godine kategorija „dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja” ostvarile su pad od 2,1 mil. EUR, odnosno za 46,9%, kategorije „kratkoročne obaveze” u iznosu od 2 mil. EUR (12,1%) i kategorija „osnovni kapital i rezerve” u iznosu od 1 mil. EUR (1,3%) u odnosu na 31. 12. 2020. godine.

Grafik 20. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine

5.1 TEHNIČKE REZERVE

¹⁷ Izvor podataka su revidirani finansijski izvještaji društava za osiguranje za 2020. godinu.

Društva za osiguranje su, u skladu sa Zakonom o osiguranju, dužna da na kraju svakog obračunskog perioda formiraju tehničke rezerve, koje predstavljaju rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja.

Tehničke rezerve na dan 31. 12. 2021. godine na nivou svih društava za osiguranje iznosile su 160 mil. EUR, što predstavlja rast od 8,9% u odnosu na dan 31. 12. 2020. godine.

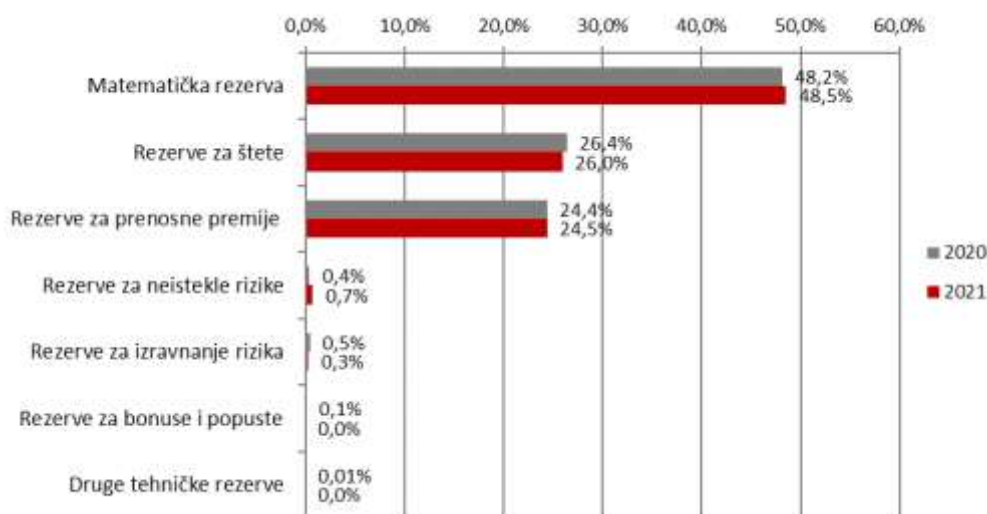
Tabela 18. **Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. g.**

Tehničke rezerve	2020		2021		Index 2021/2020
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Rezerve za prenosne premije	35.896.298	24,4%	39.124.751	24,5%	109,0
Rezerve za štete	38.819.499	26,4%	41.589.591	26,0%	107,1
Rezerve za bonuse i popuste	100.204	0,1%	44.109	0,0%	44,0
Rezerve za izravnanje rizika	714.225	0,5%	459.379	0,3%	64,3
Druge tehničke rezerve	11.222	0,01%	-	0,0%	0,0
Matematička rezerva	70.731.888	48,2%	77.638.436	48,5%	109,8
Rezerve za neistekle rizike	587.013	0,4%	1.134.602	0,7%	193,3
UKUPNO	146.860.350	100%	159.990.868	100%	108,9

Najveći udio od 48,5% u ukupnim tehničkim rezervama društava za osiguranje na kraju 2021. godine ostvarila je matematička rezerva i to u iznosu od 77,6 mil. EUR, zatim rezerve za štete koje su iznosile 41,6 mil. EUR (26,0% ukupnih tehničkih rezervi), dok su rezerve za prenosne premije iznosile 39,1 mil. EUR (24,5% ukupnih tehničkih rezervi).

Najveći nominalni rast u odnosu na 2020. godinu ostvarila je matematička rezerva za 6,9 mil. EUR (9,8%), rezerve za prenosne premije za 3,2 mil. EUR, odnosno za 9%, rezerve za štete za 2,8 mil. EUR odnosno za 7,1%, kao i rezerve za neistekle rizike za 548 hilj. EUR odnosno za 93,3%. Istovremeno, u okviru tehničkih rezervi najznačajniji pad su ostvarile rezerve za izravnanje rizika za 255 hilj. EUR (35,7%).

Grafik 21. **Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine**

Posmatrano prema grupama osiguranja, *bruto tehničke rezerve* su na nivou svih društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosile 80,3 mil. EUR, na dan 31. 12. 2021. godine, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 79,7 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* neživotnih osiguranja je veća u odnosu na kraj 2020. godine za 8,4%, odnosno za 6,3 mil. EUR, dok se vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe osiguranja veća za 6,1%, odnosno za 3,8 mil. EUR.

Bruto tehničke rezerve na nivou društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja su iznosile 79,7 mil. EUR, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 79,3 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* životnih osiguranja je porasla u odnosu na 2020. godinu za 9,5%, odnosno za 6,9 mil. EUR, dok je vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe porasla za 9,6%, odnosno za 6,9 mil. EUR.

Tabela 19. **Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31. 12. 2021. godine**

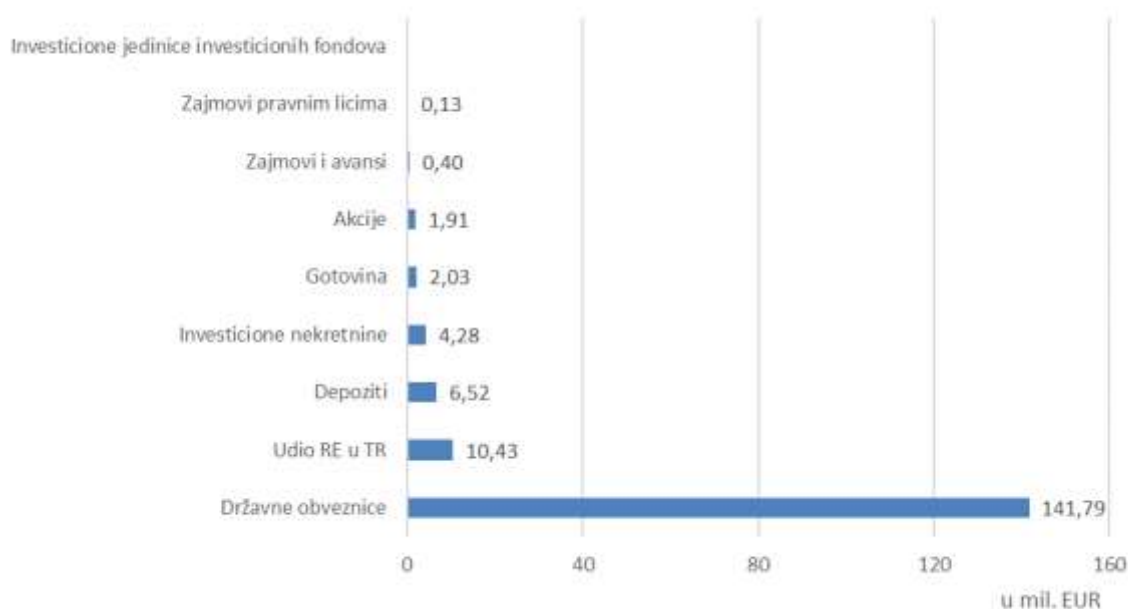
Grupa osiguranja	Neto tehničke rezerve		Bruto tehničke rezerve	
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće
Životno osiguranje	79.340.002	54,1	79.680.847	49,8
Neživotno osiguranje	67.280.580	45,9	80.310.021	50,2
UKUPNO	146.620.582	100	159.990.868	100

6. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVU

Zakon o osiguranju i Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje propisuju oblike imovine u koje se mogu plasirati sredstva tehničkih rezervi društava za osiguranje, kao i ograničenja za ukupna i pojedinačna deponovanja i ulaganja tih sredstava. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta osiguranja ukazuje da su sva društva za osiguranje na kraju 2021. godine obezbijedila veću pokrivenost bruto tehničkih rezervi od zahtjevanog nivoa u skladu sa zakonskom regulativom.

Na dan 31. 12. 2021. godine traženo pokriće bruto tehničkih rezervi iznosilo je 160 mil. EUR. Društva za osiguranje, za pokriće bruto tehničkih rezervi, ukupno su uložila 167,5 mil. EUR, odnosno 7,5 mil. EUR ili 4,7% više od traženog pokrića.

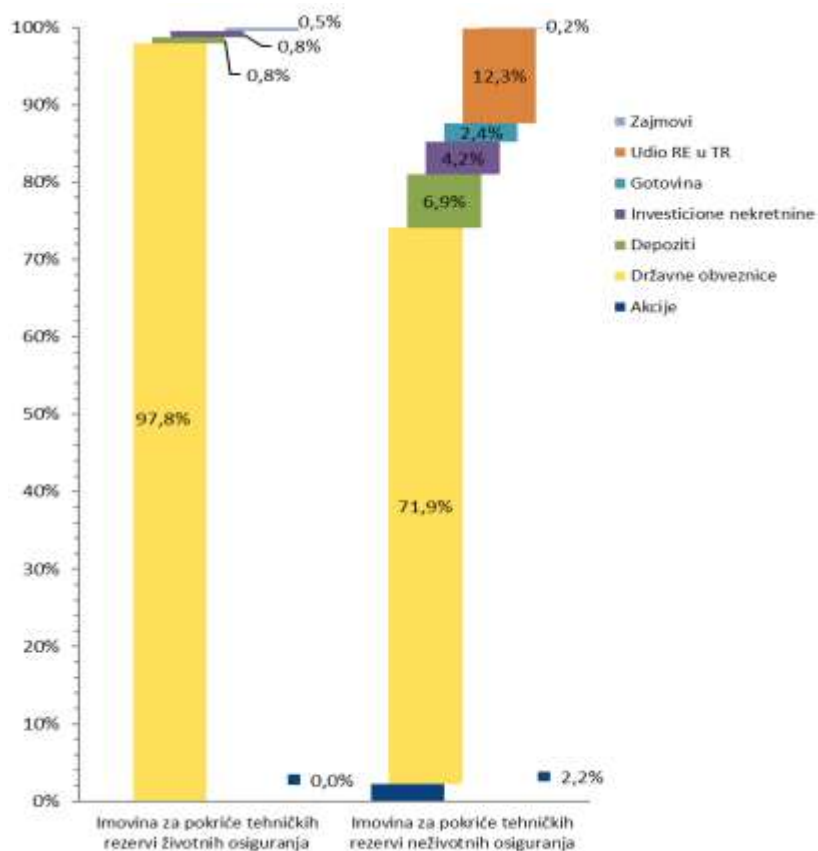
Grafik 22. **Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta na dan 31.12. 2021. godine**

Analiza strukture ulaganja i deponovanja ukupnih sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na dan 31. 12. 2021. godine ukazuje da su najveći udio od 84,7% (2020: 84,3%) činila ulaganja u državne obveznice, koja su iznosila 141,8 mil. EUR. Naime, društva za životno osiguranje su od ukupnih sredstava bruto tehničkih rezervi 80,7 mil. EUR uložila u državne obveznice, dok su društva za neživotno osiguranje u ovaj oblik imovine uložila 61,1 mil. EUR.

Depoziti u bankama su činili 3,9% ili 6,5 mil. EUR ukupnih ulaganja bruto tehničkih rezervi (neživotna društva su deponovala sredstva u iznosu od 5,8 mil. EUR, dok su životna društva deponovala svega 670 hilj. EUR), zatim udio reosiguravača u tehničkim rezervama ostvario je učešće od 6,2% ili 10,4 mil. EUR, investicione nekretnine od 2,6% ili 4,3 mil. EUR, gotovina 1,1% ili 2 mil. EUR, akcije od 1,1% tj. 1,9 mil. EUR, zajmovi i avansi 0,2% ili 400 hilj. EUR i zajmovi pravnim licima 0,1% ili 130 hilj. EUR.

Grafik 23. **Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja na dan 31. 12. 2021. godine**

U posmatranom periodu, društva koja se bave poslovima neživotnih osiguranja su, u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, izvršila ulaganje i deponovanje sredstava bruto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine u iznosu od 85 mil. EUR (105,9% ukupnih bruto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja).

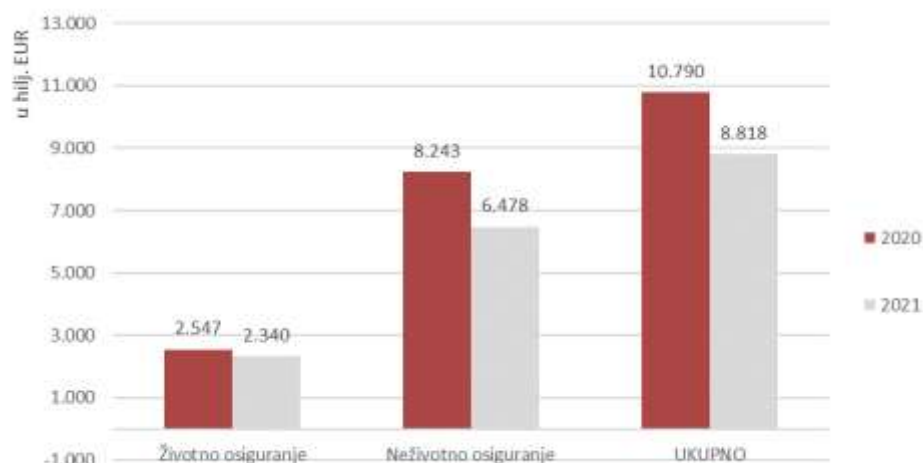
Društva za životno osiguranje su u propisane oblike imovine, poštujući ograničenja propisana Pravilnikom, plasirala 82,5 mil. EUR sredstava bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja (103,5% ukupnih bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja).

7. POKAZATELJI POSLOVANJA

7.1 NETO DOBIT/GUBITAK ZA POSLOVNU GODINU

Sektor osiguranja je u 2021. godini ostvario pozitivan neto rezultat za poslovnu godinu u iznosu od 8,8 mil. EUR, što je smanjenje od 18,3% u odnosu na 2020. godinu (2020: 10,8 mil. EUR). Navedeno je u najvećoj mjeri posljedica rezultata poslovanja jednog društva za neživotno osiguranje.

Grafik 24. Neto dobit u 2020. i 2021. godini (hilj. EUR)

U 2021. godini, kao i u 2020. godini, pozitivno je poslovalo svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori.

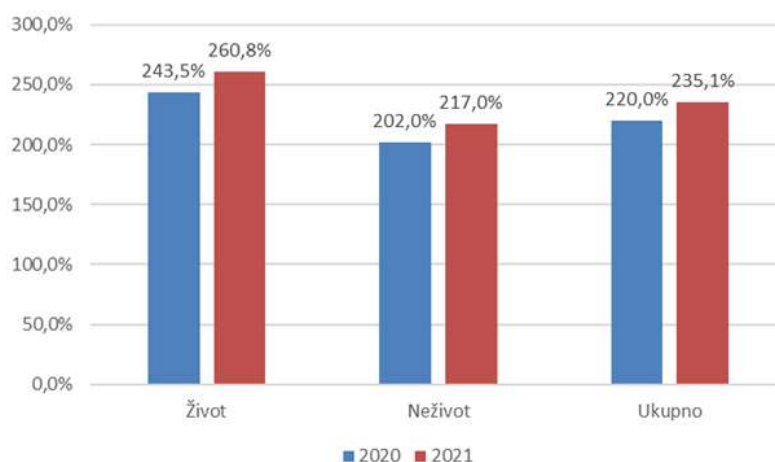
7.2 ADEKVATNOST KAPITALA I SOLVENTNOST I LIKVIDNOST

Društvo za osiguranje je dužno da, u skladu sa Zakonom o osiguranju, održava kapital na nivou adekvatnom obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja.

Na dan 31. 12. 2021. godine svih devet društava za osiguranje na tržištu osiguranja u Crnoj Gori su bila kapitalno adekvatna.

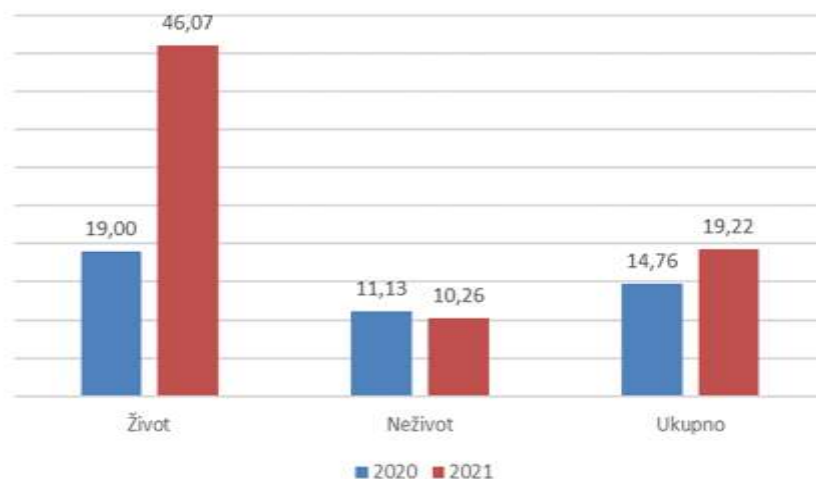
Solventnost osiguravača predstavlja njegovu sposobnost da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje obaveze u iznosima i rokovima njihovog dospijanja. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na 31. 12. 2021. godine je ostvario prosječnu vrijednost od 235,1%, što je poboljšanje u odnosu na 2020. kada je iznosio 220%.

Grafik 25. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2020. godine i na 31. 12. 2021. godine

Na dan 31. 12. 2021. godine svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori su bila likvidna. Koeficijent likvidnosti na dan 31. 12. 2021. godine na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori je iznosio 19,2 (2020: 14,8) što ukazuje na dovoljnost likvidnih sredstava za izmirenje obaveza društava za osiguranje (dospjelih obaveza i obaveza koje dopijevaju u roku od 14 dana od dana utvrđivanja koeficijenta likvidnosti)¹⁸.

Grafik 26. Pokazatelj likvidnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2020. godine i na 31. 12. 2021. godine

7.3 REOSIGURANJE

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa renomiranim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos rizika u reosiguranje i obezbijedili zaštitu od šteta koje bi mogle ugroziti njihovo poslovanje. U toku 2021. godine odobrena provizija od strane reosiguravača je smanjena za 3% u odnosu na 2020. godinu i iznosila je 3,4 mil. EUR. Premija prenijeta u

¹⁸ Ovaj koeficijent je izračunat u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje („Sl. list CG“ br. 022/14).

reosiguranje iznosila je 19,1 mil. EUR (19,3% premije u 2021. godini) i ostvarila je rast od 1,9% usljed rasta premije prenijete u reosiguranje kod osiguranja kredita. Učešće reosiguravača u bruto riješenim štetama u 2021. godini je iznosilo 5,8 mil. EUR i ostvarilo je povećanje za 37,7% u odnosu na 2020. godinu.

Grafik 27. **Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31. 12. 2020. i na dan 31. 12. 2021. godine**

7.4 NETO MJERODAVNI TEHNIČKI REZULTAT I RENTABILNOST IMOVINE I KAPITALA

Neto mjerodavni tehnički rezultat predstavlja pokazatelj adekvatnosti odnosno dovoljnosti premije za plaćanje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju. Posmatrano na agregatnom nivou društava za neživotno osiguranje, vrijednost ovog pokazatelja je na kraju 2021. godine iznosila 0,77. Navedeno ukazuje da je za grupu neživotnog osiguranja visina mjerodavnih šteta u samopridržaju manja za 23% od mjerodavne tehničke premije u samopridržaju, odnosno da je neto mjerodavna tehnička premija bila dovoljna za izmirenje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju.

Na dan 31. 12. 2021. godine svih devet društava za osiguranje je ostvarilo pozitivne neto rezultate i prinose na imovinu i kapital.

Tabela 20. **Pokazatelji rentabilnosti na 31. 12. 2021. godine**

	Aktiva (€)	Kapital (€)	Neto dobit/gubitak (€)	ROA	ROE
UKUPNO	258.170.495	68.261.776	8.818.132	3,4	12,9
Životna osiguranja	115.402.584	31.292.866	2.340.173	2,0	7,5
Neživotna osiguranja	142.767.911	36.968.911	6.477.959	4,5	17,5

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA – prinos na aktivu), kao odnos neto rezultata i ukupne aktive društva za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu, ostvarenog angažovanjem sredstava u poslovima osiguranja, investiranja itd. U 2021. godini na nivou cjelokupnog tržišta

pokazatelj rentabilnosti imovine je iznosio 3,4% (2020: 4,3%). Rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja na kraju 2021. godine je iznosila 2,0% (2020: 2,3%), dok je rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosila 4,5% (2020: 6%).

Pokazatelj rentabilnosti kapitala (ROE– prinos na kapital), kao odnos neto rezultata i kapitala društava za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na sopstvena sredstva. Takođe, na nivou cjelokupnog sektora osiguranja na kraju 2021. godine ostvaren je pozitivan prinos na kapital od 12,9% (2020: 17,4%). Rentabilnost vlastitih sredstava (kapital i rezerve) društava za životno osiguranje iznosila je 7,5% (2020: 8,7%), dok je kod društava za neživotno osiguranje iznosila 17,5% (2020: 25%).

8. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE

Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (u daljem tekstu: Udruženje) je pravno lice osnovano u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa društava za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju u Crnoj Gori. Sva društva za osiguranje koja se bave navedenom vrstom poslova moraju biti članovi Udruženja.

Udruženje svoje poslove obavlja preko osnovnih organizacionih djelova, koja nemaju svojstvo pravnog lica:

- 1) *Biroa zelene karte;*
- 2) *Garantnog fonda;*
- 3) *Informacionog centra.*

Udruženjem upravljaju članovi, a organi upravljanja su Skupština, koju čini po jedan predstavnik svakog društva za osiguranje koje je član, i Izvršni direktor koji predstavlja i zastupa Udruženje.

U okviru Udruženja poseban značaj ima Garantni fond, za čije funkcionisanje društva za osiguranje, koja se bave poslovima obaveznog osiguranja u saobraćaju, uplaćuju doprinos Garantnom fondu iz premija obaveznih osiguranja u saobraćaju. Shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju sredstva Garantnog fonda koriste se za isplatu osigurane sume, odnosno naknadu štete oštećenim licima, i to:

- 1) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje nije bio zaključen ugovor o obaveznom osiguranju u skladu sa ovim zakonom;
- 2) zbog smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja prouzrokovane upotrebom nepoznatog motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva;
- 3) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju sa društvom za osiguranje kome je oduzeta dozvola za rad ili nad kojim je pokrenut stečajni postupak ili postupak likvidacije;
- 4) u slučajevima iz čl. 34, 38 i 40 ovog zakona.

Iz sredstava Garantnog fonda nadoknađuju se i troškovi obrade i isplate odštetnih zahtjeva koji padaju na teret Garantnog fonda.

U 2021. godini ukupan iznos doprinosa koja društva za osiguranje uplaćuju Garantnom fondu iznosio je 1,45 mil. EUR, što je za 7,31% manje u odnosu na 2020. godinu (2020: 1,57 mil. EUR). U toku 2021. godine Udruženje je isplatilo štete u iznosu od 1 mil. EUR (2020: 1mil. EUR), od čega je za štete u zemlji isplaćeno 934 hilj. EUR (2020: 989 hilj. EUR), a za štete u inostranstvu 56 hilj. EUR (2020: 21 hilj. EUR), dok je renti isplaćeno 34 hilj. EUR (2020: 39 hilj. EUR).

U izvještajnom periodu, Udruženje je od ukupno 903 šteta za rješavanje (161 šteta prenešeno je iz 2020. godine, 571 šteta prijavljeno u 2020. godini, a reaktivirano je 171 šteta), riješilo 742, od čega je 198 zahtjeva za isplatu štete odbijeno, a 544 šteta je isplaćeno.

9. ZAKLJUČAK

Tržište osiguranja u Crnoj Gori je i u 2021. godini potvrdilo visoku otpornost na efekte pandemije COVID -19, uz solventno, likvidno i profitabilno poslovanje svih društava za osiguranje. Pozitivna kretanja u crnogorskoj ekonomiji i postepeni oporavak od efekata recesije uzrokovane pandemijom su uticali na rast korporativne profitabilnosti i dohodka u crnogorskoj ekonomiji. Navedeni trendovi su rezultirali značajnijim rastom bruto fakturisane premije u 2021. godini od 5,5% u poređenju sa 2020. godinom. I pored koncentracije premije na mali broj vrsta osiguranja, gdje najznačajniju zastupljenost imaju obavezna osiguranja, i u 2021. godini nastavljen je trend rasta premije dobrovoljnih osiguranja.

Na globalnom i lokalnom nivou 2021. godinu je takođe obilježila naglašena dinamika promjena u ekonomskim kretanjima, prije svega u domenu ograničene dostupnosti roba i energenata i naglašenog rasta inflacije i inflatornih očekivanja. U novom okruženju, crnogorski osiguravači su se orijentisali na dalje povećanje efikasnosti poslovanja, prije svega kroz dalju automatizaciju i digitalizaciju poslovnih procesa, naročito u domenu razvoja i implementacije softverskih rješenja i uspostavljanja novih servisa za korisnike (*underwriting* i *customer engagement* platforme, prijava osiguranog slučaja putem web-a, *internet prodavnica*, *digitalna polisa*). Jedan od glavnih efekata ubrzane digitalizacije su i novi poslovni rizici koji su povezani sa cyber i IT incidentima i koji će, prema zvaničnim procjenama¹⁹, uz očekivani rast inteziteta i frekvencija rizika ekstremnih klimatskih uslova, postati ključni za sektor osiguranja u Evropi, posebno u segmentu neživotnog osiguranja.

Agencija za nadzor osiguranja je u 2021. godini nastavila da preduzima preventivne mjere, usmjerene na upravljanje efektima neizvjesnosti u pogledu uticaja okruženja pandemije i ekonomske recesije na poslovanje društava za osiguranje i stabilnost sektora osiguranja. Navedene mjere su dale očekivane rezultate, uz očuvanu stabilnost i efikasno funkcionisanje sektora osiguranja i ispunjavanja značajne uloge društvu. Agencija je takođe nastavila da sprovodi kontinuirane aktivnosti u cilju zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, kao i u cilju očuvanja finansijske stabilnosti tržišta i razvoja djelatnosti osiguranja zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

¹⁹ https://www.eiopa.europa.eu/sites/default/files/financial_stability/financial-stability-report-december-2021_1.pdf